

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Použití aktivních záloh ozbrojených sil při
mimořádných událostech**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

OCHRANA OBYVATELSTVA

Autor: Alena Klotzová

Vedoucí práce: Ing. Lenka Brehovská, Ph.D.

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem Použití aktivních záloh ozbrojených sil při mimořádných událostech jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3. května 2019

.....

Poděkování

Děkuji Ing. Lence Brehovské, PhD. za velmi cenné rady při zpracování mé bakalářské práce. Dále děkuji příslušníkům Armády České republiky a příslušníku Aktivních záloh za poskytnutí osobního rozhovoru o fungování Aktivních záloh.

Použití aktivních záloh ozbrojených sil při mimořádných událostech

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je analytické zhodnocení využitelnosti aktivních záloh ozbrojených sil pro řešení různých typů mimořádných událostí. Práce je rozdělena na dvě hlavně hlavní části, a to teoretickou část a dále praktickou část.

V teoretické části se práce zabývá zejména definicí Aktivních záloh Armády České republiky a jejich historií, která je důležitá pro pochopení potřeb záložních jednotek ozbrojených sil. Dále jsou v této části představeny jednotky Aktivních záloh, kterými česká armáda disponuje. Teoretická část se také zabývá platnou legislativou, ve které je statut záloh upraven a jsou zde představeny zejména podmínky vstupu a dále velmi důležitého výcviku, bez kterého by nebylo možné jejich nasazení v rámci mimořádných událostí.

Praktická část je zaměřena na výcvik vybrané roty aktivních záloh, která by se měla podílet na nasazení při mimořádné události. Pro nejlepší pochopení problematiky aktivních záloh byly provedené čtyři nestrukturované rozhovory s příslušníky Armády České republiky a příslušníkem Aktivních záloh. Pro potřeby dosažení cíle pak došlo k porovnání teorie a poznatků zjištěných při těchto rozhovorech.

Práce může být využita jako studijní materiál nebo jako pomocný materiál pro vojenské útvary, ke kterým jsou jednotky Aktivních záloh přiřazeny a které vyčleňují síly a prostředky pro pomoc při mimořádných událostech.

Jak bylo po srovnání v práci zjištěno, Aktivní zálohy nejsou v současnosti zejména z důvodu špatné legislativy použitelné pro řešení mimořádných událostí, s výjimkou událostí, které by byly dlouhodobého charakteru v řádu několika měsíců.

Klíčová slova

Aktivní zálohy; Armáda České republiky; vojenský výcvik; mimořádné události; síly a prostředky

The use of active military back up troops during expencional events

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to analyze the usefulness of active armed forces backups to solve various types of extraordinary events. The thesis is divided into two main parts, the theoretical part and the practical part.

In the theoretical part, the thesis deals mainly with the definition of Active backups of the Army of the Czech Republic and their history, which is important for understanding the needs of the backup forces of the armed forces. Furthermore, in this section are presented units of active reserves, which the Czech army has. The theoretical part also deals with the valid legislation, in which the status of advance payments is adjusted and especially the conditions of entry and very important training, without which it would not be possible to deploy them in emergency situations.

The practical part is focused on the training of selected company active reserves, which should participate in the deployment in an emergency. Four unstructured interviews with members of the Armed Forces of the Czech Republic and a member of the Active Advances were made for the best understanding of active reserve issues. In order to achieve the goal, the theory and findings of these interviews were compared.

The work can be used as study material or as a resource for military units to which the Active Advance Units are assigned and which allocate forces and resources for emergency assistance.

As has been found in the comparison, Active advances are currently not mainly due to poor legislation applicable to dealing with emergencies, with the exception of events that would be long-term in the order of several months.

Key words

active military back up troops; Czech army; military training; expenciinal events; forces and means

Obsah

Úvod	8
1 Teoretická část	9
1.1 Definice a úloha aktivních záloh	9
1.2 Historie aktivních záloh	10
1.3 Rozdělení aktivních záloh	12
1.4 Legislativa	15
1.5 Podmínky vstupu do Aktivních záloh	16
1.6 Včlenění aktivních záloh do součástí AČR.	17
1.7 Logistika aktivních záloh – výstroj, výzbroj.....	21
1.7.1 Výstrojní náležitosti	23
1.7.2 Výzbroj.....	23
1.8 Výcvik AZ.....	24
1.8.1 Základní forma vojenského výcviku	24
1.8.2 Odborná forma vojenského výcviku	25
1.8.3 Speciální forma vojenského výcviku	25
1.8.4 Dobrovolná vojenská cvičení	26
1.9 Služba v operačním nasazení.....	27
2 Cíl práce a výzkumná otázka.....	28
2.1 Cíl práce	28
2.2 Výzkumná otázka	28
3 Metodika.....	29
4 Výsledky	31

4.1 Praktický výcvik AZ.....	31
4.2 Porovnání výcviku Záchrané roty 151. ženijního praporu a Záchrané roty Aktivních záloh.....	34
4.3 Rozhovory s příslušníky AZ a VZP odpovědnými za výcvik AZ	40
4.5 Návrh řešení	57
5 Diskuze	59
Závěr.....	63
Seznam použité literatury	64
Příloha č. 1 Grafický plán vojenských cvičení AZ na rok 2019 u 15. žp.....	67
Příloha č. 2 Fotografie z výcviku AZ.....	68
Seznam použitých zkratk	69

Úvod

Aktivní zálohy Armády České republiky jsou v posledních několika letech velmi často zmiňovanou částí ozbrojených sil České republiky. I přesto, že do povědomí občanů se zálohy dostávají až poslední dobou, jejich historie sahá až do počátku 19. století.

K čemu jsou aktivní zálohy určené se moc často neví. V době platnosti základní vojenské služby byli tzv. „záložáci“ určeni pro potřeby české armády při napadení státu a dalších vojenských aktivit. V současné době je ale potřeba záloh směřována spíše na situace nevojenského charakteru, a to zejména jejich použití jako sil a prostředků vyčleněných pro potřeby Integrovaného záchranného systému v rámci mimořádných událostí.

Vojáci v činné službě jsou díky vojenskému výcviku připravováni na situace vojenského i nevojenského charakteru. Je ale možné chtít po příslušnících aktivních záloh stejné znalosti a dovednosti?

Protože jsou aktivní zálohy implementovány do vojenských útvarů, je zde prováděn pravidelný výcvik, který má jejich schopnosti dostat na stejnou úroveň jako u profesionálních jednotek a v případě potřeby je nasadit pro řešení mimořádných událostí.

1 Teoretická část

Teoretická část práce se zabývá definováním aktivních záloh a jejich úlohou v Armádě České republiky. Dále je zde představena historie aktivních záloh, která sahá již do počátků 19. století a je potřebná pro pochopení jejich významu a potřeby v současné době.

Další součástí kapitoly je přehled rozložení aktivních záloh u útvarů české armády, jejich počty, podmínky pro samotný vstup do aktivních záloh a jejich výcvik a logistické zabezpečení.

V neposlední řadě je v kapitole uvedena základní legislativa, která se aktivními zálohami zabývá a přesně je definuje.

1.1 Definice a úloha aktivních záloh

Aktivní zálohy, tak jak je známe v současné době, vznikly 1.1.2004, kdy již bylo jasné, že v České republice bude ukončena základní vojenská služba a vznikne profesionální armáda. Proto bylo potřeba vytvořit nový systém záloh, které by byly schopny posílit útvary Armády České republiky.

Jak uvádí Hruška (2016), úlohou aktivních záloh je být primárním zdrojem lidské síly pro ozbrojené složky v případě potřeby rozsáhlého nasazení Armády České republiky a rozvinutí na válečnou strukturu a dále doplnit počty útvarů armády při vyčleňování sil a prostředků ve prospěch Integrovaného záchranného systému při mimořádných událostech.

Aktivní záloha může být pro armádu způsob, jak získat odborníky z civilu, které by jinak nedokázala udržet či zaplatit v rámci služby na plný závazek. Stejně tak mohou ozbrojené síly využívat zkušenosti bývalých vojáků z povolání, což byl i jeden z hlavních účelů aktivních záloh. Aktivní záloha umožňuje dobrovolné převzetí vojenské povinnosti občany z civilu. Silný vztah mezi ozbrojenými silami a civilní veřejností pak pomůže s rekrutací do ozbrojených sil, jelikož s nimi bude do běžného kontaktu přicházet více

lidí. Vzhledem ke zhoršující se demografické situaci a snižujícímu se rekrutačnímu bazénu hrají aktivní zálohy stále větší roli při pokrývání nedoplněnosti personálu. Zároveň je však pravděpodobné, že se zvyšující se technizací výrobního procesu bude na trhu práce přibývat lidí bez zaměstnání, kteří pak můžou být rekrutováni do ozbrojených sil (Hruška, 2016).

1.2 Historie aktivních záloh

Armáda České republiky si velmi zakládá na tradicích. Mezi tyto tradice patří i brannost a dobrovolná vojenská služba. Je tedy více než jasné, že aktivní zálohy nejsou jen novodobým fenoménem, ale jejich historie sahá až do 19. století. První zmínku o doplňování početního stavu armády právě zálohou můžeme nalézt již v roce 1802, kdy císař František I. zrušil v rámci monarchie doživotní vojenskou službu, která byla určená pro naverbované vojáky. Po odsloužení určitého počtu let, která byla stanovena podle druhu vojsk, mohli vojáci z armády odejít s tím, že v případě potřeby mohou být povoláni k obnovení jejich vojenské služby. Zhruba o padesát let později, v roce 1858, byla pak na území Rakouska-Uherska zavedena branná povinnost. Tímto vznikla povinná vojenská služba, která trvala 8 let a po propuštění ze služby následovala záloha v délce 2 roky.

Po deseti letech došlo v důsledku porážky ve válce s Pruskem k reformaci. V roce 1868 byla zavedena povinná vojenská služba v délce 3 roky, s výjimkou námořnictva, kde byla vojenská služba o rok delší. Po odsloužení povinných let odešel voják do zálohy trvající 7 let, kde měl ještě povinnost odsloužit 2 roky v tzv. zeměbraně. Tento systém vytváření záloh trval až do 1. světové války.

Počátek 1. světové války pozici záloh radikálně změnil. Silící odpor vůči Rakousku-Uhersku dal vzniknout nové podobě dobrovolné služby. Díky československému zahraničnímu odboji vznikly československé legie, které na základě dobrovolnosti bojovaly jako zahraniční vojska za samostatnost Československa. Schopnosti jednotek legie byly na velmi vysoké úrovni. Ta byla ovlivněna hlavně jejich vírou a snahou o osvobození národa od habsburské nadvlády a vzniku samostatného Československa.

Nově vzniklý stát se s potřebou vlastní armády potýkal od samého počátku vzniku. Bylo potřeba bránit samostatnost a nové hranice zejména proti Polsku, Německu a Maďarsku. Základem armády tak byly útvary domácích vojsk, jednotky československých a legií a jednotky složené z dobrovolníků československých občanů. Po bojích o hranice Československa byly v roce 1920 dobrovolnické jednotky zrušeny a republika začala vytvářet nový systém armádních záloh.

Tento systém byl řešen Branným zákonem č. 193 z března 1920, kdy byla zavedena povinná základní vojenská služba trvající 14 měsíců. Služba se týkala všech mužů ve věku 20 – 50 let. O tři roky později byla základní vojenská služba prodloužena na 2 roky a nedlouho poté opět zkrácena na 1,5 roku. Další změna následovala s nástupem Adolfa Hitlera k moci a vojenská služba byla opět prodloužena na 2 roky. Po vykonání služby byli vojáci přeřazeni do zálohy, která se rozdělovala na I. a II. zálohu. V I. záloze byly zařazeni vojáci do věku 41 let. Úkolem zálohy bylo doplnit armádu u jednotlivých útvarů v případě války. Ve II. záloze byly zařazeni vojáci ve věku 41 – 50 let, jejichž úkolem byla strážní služba v týlu.

Vojáci I. zálohy pro udržování své odbornosti byli povinni vykonat v průběhu života čtyři vojenská cvičení (dvě byla čtyřtýdenní a dvě třítýdenní). Tyto vojáky v záloze mohla armáda v případě potřeby povolát i k mimořádnému cvičení (až čtyřtýdennímu) při zavádění nové výzbroje. Rotmistři a důstojníci v záloze potom byli povoláváni na cvičení v celkové úhrnné délce pěti měsíců. V té době, již na prahu propukající II. světové války, mnozí aktivní vojáci i vojáci v záloze utíkali z okupované země do zahraničí, kde očekávali vytvoření nové čs. zahraniční armády po vzoru čs. legií z I. světové války. Vstupovali dobrovolně do zahraničních armád, kde vytvářeli i čs. jednotky, zejména tehdy v Polsku a Francii. Tehdy vzniklý Československý národní výbor v Paříži, představující jedno z tehdejších zahraničních center čs. odboje, vyhlásil již v polovině listopadu 1939 mobilizační rozkaz, vyzývající všechny bývalé čs. občany, nacházející se tou dobou v zahraničí (mimo čerstvých emigrantů tedy také zahraniční české a slovenské usedlíky), ke službě v zahraniční čs. armádě s cílem boje za osvobození Československa (Kuthan, 2015).

Po ukončení války, ve které se českoslovenští dobrovolníci účastnili bojů jak v sestavách zahraničních, tak i spojeneckých armád, platila opět všeobecná branná povinnost založená na branném zákoně z první republiky. Po únoru 1948 byla provedena reforma

inspirovaná Sovětským svazem a o rok později byl schválen nový branný zákon č. 92. Zákonem byla stanovena doba základní vojenské služby na 2 roky a po následném propuštění odchod do zálohy, která trvala až do důchodového věku. Tento systém trval až do roku 1990. Zatímco v období po I. světové válce se lidé do vojenské služby hlásili dobrovolně a s hrdostí, komunistický režim udělal ze základní vojenské služby nenáviděnou povinnost, které se každý snažil vyhnout například získáním tzv. modré knížky.

Novela branného zákona z roku 1990 následně v odpovědi na tlaky společnosti zkrátila základní vojenskou službu na 1,5 roku. Pro ty brance, kteří odmítli vojenskou službu, vznikla i možnost tzv. civilní služby. Možnosti získání tzv. modré knížky při zjištění zdravotní nezpůsobilosti před lékařskou komisí, či prokázání jiných důvodů, např. náboženských, odmítavých postojů ke zbraním, byly množstvím branců však dále využívány. Přesto počet odváděných branců byl tehdy pro armádu stále dostačující. Novela branného zákona z roku 1991 zkracovala o měsíc cvičení pro vojáky v záloze a následná novela branného zákona z roku 1993, po rozpadu Československa a vzniku současné České republiky, zkracovala základní vojenskou službu na 1 rok. Po absolvování služby však již pro nedostatek financí a nevyjasněnou budoucnost systému tvorby záloh, nebyli nově vycvičení vojáci v záloze na vojenská cvičení většinou povoláváni. Na jaře 2003 předložil tehdejší ministr obrany Tvrdík návrh úplného zrušení základní vojenské služby, což byla odpověď jak na politické tlaky části veřejnosti, tak i na tehdejší potřeby Armády české republiky. V listopadu 2003 vláda schválila novou reformu, jejíž součástí bylo i zrušení základní vojenské služby ke dni 31. 12. 2004 a plná profesionalizace AČR. Navrhovaný nový branný zákon byl schválen a v prosinci 2004 odešli do zálohy poslední vojáci základní vojenské služby. Tou dobou však již existovaly od 1. 1. 2004 jednotky Aktivních záloh dobrovolných (Kuthan, 2015).

1.3 Rozdělení aktivních záloh

Podle plánu Armády České republiky by měly aktivní zálohy mít v roce 2025 celkový počet 5000 vycvičených aktivních záložníků. Tento počet je nerovnoměrně rozložen mezi různé součásti armády, a to podle potřeb a úkolů daných organizačních celků.

4. Plánované počty vojáků v AZ

Předpokládaný roční nárůst počtů vojáků v AZ do roku 2025:

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet vojáků v AZ	1 300	1 600	1 900	2 100	2 400	2 700	3 000	3 500	4 000	4 500	5 000

Počet AZ ke dni 1.2.2018
2 357
z toho 206 přípravná služba Vyškov

Obrázek č. 1

Zdroj: Security magazín, ©2019.

Jednotky aktivních záloh se rozdělují na dva druhy:

1. 14 teritoriálních pěších rot aktivní zálohy u Krajských vojenských velitelství

- Úkolem těchto jednotek je střežit objekty důležité pro obranu státu
- Těmito jednotkami jsou:
  - o Pěší rota hl.m. Praha
  - o Pěší rota Ústí nad Labem
  - o Pěší rota Brno
  - o Pěší rota Praha – střední Čechy
  - o Pěší rota Liberec
  - o Pěší rota Olomouc
  - o Pěší rota České Budějovice
  - o Pěší rota Hradec Králové
  - o Pěší rota Ostrava

- Pěší rota Plzeň
- Pěší rota Pardubice
- Pěší rota Zlín
- Pěší rota Karlovy Vary
- Pěší rota Jihlava

2. Jednotky aktivní zálohy u útvarů Armády České republiky

- Úkolem těchto jednotek je posilovat schopnosti útvarů Armády České republiky
- Těmito jednotkami jsou:
  - 5.středisko záloh 601.skss, Prostějov
  - 6.oddělení Vojenské policie AZ, Olomouc
  - Jednotka AZ spec. odborností VeV-VA, Vyškov
  - Jednotka AZ Agentury vojenského zdravotnictví, Těchonín
  - Jednotka AZ Posádkového velitelství, Praha
  - Jednotky AZ u vzdušných sil AČR
    - Rota bojového zabezpečení AZ 21.zTL, Čáslav
    - Rota bojového zabezpečení AZ 22.zVrl, Náměšť nad Oslavou
    - Rota bojového zabezpečení AZ 24.zDL, Praha - Kbely
    - Rota bojového zabezpečení AZ 25.plrp, Strakonice
  - Jednotky AZ u pozemních sil AČR
    - Palebná baterie AZ 13.dp, Jince
    - Četa dekontaminace AZ 31.prchbo, Liberec
    - Mechanizovaná rota AZ 41.mpr, Žatec video z výcviku
    - Mechanizovaná rota AZ 42.mpr, Tábor
    - Výsadková rota AZ 43.vpr, Chrudim rozhovor se zástupcem velitele útvaru
    - Mechanizovaná rota AZ 44.lmopr, Jindřichův Hradec
    - Mechanizovaná rota AZ 71.mpr, Hranice
    - Mechanizovaná rota AZ 72.mpr, Přeaslavice video z výcviku
    - Tanková rota AZ 73.tpr, Přeaslavice video z výcviku

- Mechanizovaná rota AZ 74.lmopr, Bučovice
- Průzkumná rota 102.pzpr, Prostějov
- Zásobovací rota AZ 141.záspr, Pardubice
- Četa oprav přepravní techniky AZ 142.pro, Klatovy
- Záchranná rota AZ 151.žpr, Bechyně
- Záchranná rota AZ 153.žpr, Olomouc (Aktivní záloha, ©2018).

1.4 Legislativa

Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

Pro vstup občana do aktivní zálohy jsou používána ustanovení zákona č. 221/1999 Sb., ale oproti vstupu do činné služby není překážkou občana výdělečná činnost, členství v politické straně či odborové organizaci.

Zákon č. 585/2004 Sb., branný zákon

Jak uvádí § 1, odst. 1., zákona 585/2004 Sb. o branné povinnosti a jejím zajišťování *„Branná povinnost je povinnost státního občana České republiky (dále jen "občan") plnit úkoly ozbrojených sil České republiky (dále jen "ozbrojené síly"); zahrnuje povinnost občana podrobit se odvodnímu řízení, vykonávat vojenskou činnou službu a plnit další povinnosti stanovené tímto zákonem“.*

Dále je v zákoně definováno tzv. Dobrovolné převzetí výkonu branné povinnosti, tedy aktivní záloha, kdy může občan České republiky převzít výkon branné povinnosti mimo stav ohrožení nebo válečný stav, a to požádáním o zařazení do aktivní zálohy.

Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze

Aktivní zálohy jsou upraveny v zákoně č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze. Tento zákon upravuje statut vojáka v záloze, jeho povinnosti, práva či finanční a další náležitosti. Jak uvádí § 2 tohoto zákona, *„voják v záloze, který nastoupil výkon vojenské*

činné služby, je ve služebním poměru k České republice. Na služební poměr vojáka v záloze ve službě se použijí ustanovení zákona o vojácích z povolání obdobně, nestanoví-li tento zákon jinak. “

I přesto, že voják v záloze vstupuje do služebního poměru, není možné jej srovnávat s vojákem z povolání, jehož základní práva jsou v mnoha směrech značně omezena.

Dále je v zákoně definováno tzv. Dobrovolné převzetí výkonu branné povinnosti, tedy aktivní záloha, kdy může občan České republiky převzít výkon branné povinnosti mimo stav ohrožení nebo válečný stav, a to požádáním o zařazení do aktivní zálohy.

1.5 Podmínky vstupu do Aktivních záloh

Do aktivních záloh jsou občané České republiky zařazováni na základě dobrovolnosti. Žádost o vstup se podává současně se žádostí o dobrovolné převzetí výkonu branné povinnosti. Pokud do aktivních záloh vstupuje voják v záloze, tedy bývalý voják z povolání, je jeho zařazení definováno dle zákona, kdy při vstupu do služebního poměru vojáka z povolání souhlasil se zařazením do aktivních záloh. Voják je do aktivní zálohy zařazen příslušným Krajským vojenským velitelstvím na základě rozhodnutí vydaným ve správním řízení.

Podmínky pro zařazení do aktivní zálohy jsou velmi podobné podmínkám, které musí splnit občan k přijetí do služebního poměru vojáka z povolání (Průvodce vojáka v záloze, ©2018).

Do služebního poměru může být povolán občan České republiky starší 18 let, který:

- a) složil vojenskou přísahu,
- b) nepodporuje, nepropaguje nebo nesympatizuje s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou anebo rasovou zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob,
- c) je trestně bezúhonný,
- d) je zdravotně způsobilý k výkonu služby,

e) splňuje kvalifikační předpoklady stanovené pro služební zařazení (Zákon č. 221/1999 Sb.).

Kromě neomezení výdělečné činnosti či součástí politických stran je i požadavek na zdravotní způsobilost nižší než u vojáků z povolání. Další podmínkou zařazení žadatele do aktivních záloh je zejména zájem Armády ČR. Jedná se o vzdělání či odbornou praxi žadatele, z důvodu úkolů žadatele, které může plnit například v rámci krizového řízení při jeho civilní práci. Proto je nevhodné do aktivních záloh zařazovat příslušníky například obecní policie, jejichž úkoly jsou v rámci mimořádných událostí jasně dané a došlo by tak ke konfliktu s jeho nasazením v rámci ozbrojených sil Armády České republiky.

O žádosti občana nebo vojáka v záloze o zařazení do aktivní zálohy se nově rozhoduje. Ředitel příslušného krajského vojenského velitelství rozhodnutím uplatňuje vrchnostenské veřejnoprávní postavení vůči občanovi. (Průvodce vojáka v záloze, ©2018).

1.6 Včlenění aktivních záloh do součástí AČR.

Aktivní zálohy jsou včleňovány do jednotlivých součástí ozbrojených sil. Těmito součástmi nejsou pouze Armáda České republiky, ale například i Kancelář prezidenta republiky či vojenská policie. Pro potřeby bakalářské práce byly vybrány součásti aktivních záloh určené pro posílení schopností útvarů Armády České republiky, a to zálohy určené pro Pozemní síly a Vzdušné síly.

Počty příslušníků aktivních záloh u jednotlivých vojenských útvarů jsou určovány na základě potřeb druhů vojsk (ženisté, dělostřelci atd.) při poskytování sil a prostředků vyčleňovaných ve prospěch Integrovaného záchranného systému při mimořádných událostech a dále pro potřeby Armády České republiky při činnostech vojenského charakteru.

Údaje použité níže byly poskytnuté Krajským vojenským velitelstvím a jsou platné k 1.12.2016. Aktuálnější údaje není možné z důvodu utajování informací pro potřeby práce získat.

P.č.	Součást	Počty	Aktivní zálohy na SM						
			Generálové	Vyšší důstojníci	Nižší důstojníci	Praporčíci	Poddůstojníci	Mužstvo	AZ celkem
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Pozemní síly	Tabulkové		2	97	211	1 098	231	1 639
		Skutečné			14	33	80	52	179
2	Vzdušné síly	Tabulkové			20	16	262	217	515
		Skutečné							
3	Výcvikové útvary a zařízení	Tabulkové			5	35		400	440
		Skutečné						39	39
4	Celkové počty Armáda České republiky	Tabulkové		2	122	262	1 360	848	2 594
		Skutečné			14	33	80	91	218

Tabulka č. 1. Tabulkové počty dle SM

Zdroj: Interní dokument Tabulkové počty AZ

.č.	Součást	Počty	Aktivní zálohy na SM						
			Generálové	Vyšší důstojníci	Nižší důstojníci	Praporčíci	Poddůstojníci	Mužstvo	AZ celkem
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Velitelství pozemních sil	Tabulkové							
		Skutečné							
2	Velitelství 4. Brigády rychlého nasazení	Tabulkové			8	12	24	3	47
		Skutečné							
3	41. mechanizovaný prapor	Tabulkové			6	15	77	36	134
		Skutečné			2	6	15	9	32
4	42. mechanizovaný prapor	Tabulkové			6	15	77	36	134
		Skutečné							
5	43. výsadkový prapor	Tabulkové			7	21	110	12	150
		Skutečné							
6	44. lehký motorizovaný prapor	Tabulkové			6	23	80	24	133
		Skutečné							
7	Organizační prvek pro vytvoření 45. Mechanizovaného praporu	Tabulkové							
		Skutečné							
8	Velitelství 7. Mechanizované brigády	Tabulkové			8	12	27		47
		Skutečné							
9	71. mechanizovaný prapor	Tabulkové		1	7	18	93	29	148
		Skutečné							
10	72. mechanizovaný prapor	Tabulkové		1	7	18	93	29	148
		Skutečné			4	5	30	33	72
11	73. tankový prapor	Tabulkové			7	16	58	10	91
		Skutečné			5	16	12	2	35

12	74. lehký motorizovaný prapor	Tabulkové			7	19	89	21	136
		Skutečné							
13	13. dělostřelecký pluk	Tabulkové			3	3	52	16	74
		Skutečné							
14	14. pluk logistické podpory	Tabulkové			3	6	93	4	106
		Skutečné							
15	15. ženijní pluk	Tabulkové			14	17	144	4	179
		Skutečné			2	1	10	2	15
16	31. pluk radiální, chemické a biologické ochrany	Tabulkové			2	2	25	6	35
		Skutečné							
17	53. pluk průzkumu a EB	Tabulkové			6	14	56	1	77
		Skutečné			1	5	13	6	25
18	103. centrum CIMIC/PSYOPS	Tabulkové							
		Skutečné							
19	Celkové počty Pozemní síly	Tabulkové		2	97	211	1 098	231	1 639
		Skutečné			14	33	80	52	179

Tabulka č. 2. Tabulkové počty dle vojenských útvarů a zařízení Pozemních sil

Zdroj: Interní dokument Tabulkové počty AZ

P.č.	Součást	Počty	Aktivní zálohy na SM						
			4	5	6	7	8	9	10
1	2	3							
1	Velitelství vzdušných sil	Tabulkové							
		Skutečné							
2	21. základna taktického letectva	Tabulkové			4	3	55	36	98
		Skutečné							
3	22. základna vrtulníkového letectva	Tabulkové			4	3	55	36	98
		Skutečné							
4	24. základna dopravního letectva	Tabulkové			4	3	55	36	98
		Skutečné							
5	25. protiletadlový raketový pluk	Tabulkové			4	3	27	56	90
		Skutečné							
6	26. pluk velení, řízení a průzkumu	Tabulkové			4	3	61	43	111
		Skutečné							
7	Správa letiště Pardubice	Tabulkové				1	9	10	20
		Skutečné							
8	Celkové počty Vzdušné síly	Tabulkové			20	16	262	217	515
		Skutečné							

Tabulka č. 3. Tabulkové počty dle vojenských útvarů a zařízení Vzdušných sil

Zdroj: Interní dokument Tabulkové počty AZ

1.7 Logistika aktivních záloh – výstroj, výzbroj

Logistické zabezpečení aktivních záloh je prováděno dle působnosti. Tedy pokud aktivní zálohy spadají pod Krajská vojenská velitelství nebo pod vojenské útvary.

Logistické zabezpečení 14 teritoriálních pěších rot aktivní zálohy u Krajských vojenských velitelství

Krajské vojenské velitelství logisticky zabezpečuje výcvik příslušníků krajského vojenského velitelství a vojáků aktivní zálohy, zabezpečuje a organizuje vystrojení

vojáků aktivní zálohy a obměnu materiálu osobního použití, organizuje a zabezpečuje technické prohlídky výzbroje příslušníků krajského vojenského velitelství a vojáků aktivní zálohy, podílí se na výcviku vojáků v aktivní záloze u krajského vojenského velitelství z hlediska logistického zabezpečení (Vojenský předpis Org-2-1).

Jednotky aktivní zálohy u útvarů Armády České republiky

K zabezpečení logistické podpory zajišťují příslušní velitelé (náčelníci) u všech jednotek realizaci těchto opatření:

- řízení logistické podpory vojenského výcviku vojáků v záloze se zabezpečuje silami logistiky vojenských útvarů a zařízení, u kterých jsou jednotky vytvořeny. Zabezpečení logistické podpory se plánuje před každým výcvikem v návaznosti na úkoly vojenského výcviku;
- zabezpečení vojenského výcviku vojáků v záloze se zohledňuje již ve fázi plánování výcvikového roku. Při zpracování plánu věcných potřeb se plánují potřebné činnosti, materiální a finanční prostředky, jakožto i potřeby odvelení nezbytné techniky k zabezpečení výcviku samostatně;
- stravování vojáků v záloze povolaných na vojenské cvičení se zabezpečuje v souladu s vyhláškami a vnitřními předpisy v působnosti logistiky;
- stravování na vojenském cvičení mimo stálou posádku se zabezpečuje silami organických mikrostruktur logistiky zabezpečujícího útvaru v součinnosti se silami mikrostruktur logistiky bojového útvaru určeného v nařízení náčelníka Generálního štábu Armády České republiky k provedení cvičení s využitím prostředků pro přípravu a výdej stravy v poli nebo výdejem bojových dávek potravin;
- pro vojáky v záloze se u útvaru vyčleňují podle reálných možností po dobu vojenského cvičení prostory pro ubytování, sociální zařízení, společenské místnosti, učebny, kanceláře podle potřeby, skladiště pro uložení materiálu jednotky a prostory pro garážování a údržbu techniky jednotky (NVMO č. 59/2017).

1.7.1 Výstrojní náležitosti

Voják v záloze ve službě má nárok na bezplatnou výpůjčku vojenské výstroje. Právní předpisy nepřipouští náhradu v penězích. Vojenskou výstroj je voják v záloze ve službě povinen používat po celou dobu výkonu služby. Výjimky z této povinnosti uděluje jen velitel a vojenský lékař. Voják v aktivní záloze může nosit vojenský stejnokroj i mimo vojenskou činnou službu. Oprávnění k nošení vojenského stejnokroje prokazuje vojenským průkazem, který je vydáván podle branného zákona a osvědčuje vojákovo zařazení do aktivní zálohy. (Průvodce vojáka v záloze, ©2018).

Všichni vojáci aktivní zálohy se vystrojují v rozsahu základní výstrojní normy pro vojáky v aktivní záloze s využitím výdejen součástek naturálního odívání a příslušným vojenským útvarem, ke kterému byli přiděleni. Vojáci v záloze, kteří požádali o účast na vojenském cvičení formou vykonání dobrovolného vojenského cvičení, se vystrojují cestou výdejen součástek naturálního odívání a příslušným vojenským útvarem, ke kterému byli přiděleni v rozsahu základní výstrojní normy. Ke speciálním činnostem se vojáci v záloze vystrojují v závislosti na druhu skutečně vykonávané činnosti podle příslušné zvýšené normy. Praní, chemické čištění a oprava (obměna) vydané výstroje se organizuje a provádí u zabezpečujícího vojenského útvaru (NVMO č. 59/2017).

1.7.2 Výzbroj

Zbraně a munice

Zbraně a munice, které byly přiděleny jednotlivým krajským vojenským velitelstvím v souladu s tabulkami počtů a provedenými dohovory, se ukládají u vojenských útvarů a zařízení Armády České republiky. Po dobu vojenského cvičení se zbraně pro vojáky v záloze ukládají podle tabulek počtů ve skladech zabezpečujících útvarů nebo v polních skladech. Munice k vojenskému výcviku se zajišťuje uplatněním požadavku na zabezpečení výcvikové munice v rámci řádného požadavku na zásobení. Norma

spotřeby se zapracovává do plánu činnosti útvaru na výcvikový rok odděleně. Požadavky na zabezpečení munice se uplatňují v plánu věcných potřeb útvarů a zahrnují do střednědobého plánu (NVMO č. 59/2017).

Technika

Aktivní zálohy jako jednotka nemají svoji vlastní vojenskou techniku. Pokud probíhá výcvik AZ, příslušníci vždy cvičí s technikou vojenské jednotky, ke které jsou určeni. Vzhledem k tomu, že většina vojenských jednotek disponuje speciální technikou (kolové nakladače, rypadla, pásová technika), je tedy potřeba vlastnit speciální řidičské nebo strojnické oprávnění. Tato oprávnění získávají příslušníci aktivních záloh během vojenských kurzů, které jsou k tomu určeny.

1.8 Výcvik AZ

Vykonat vojenské cvičení je možné dvojím způsobem. Buď voják v záloze požádá o zařazení do aktivní zálohy a následně vykoná stanovená vojenská cvičení nebo požádá jednorázově o vykonání dobrovolného vojenského cvičení. Vojáci v aktivní záloze se připravují k plnění úkolů ozbrojených sil formou vojenského výcviku, a to v rámci pravidelných vojenských cvičení v celkové délce do šesti týdnů v kalendářním roce.

1.8.1 Základní forma vojenského výcviku

Voják v záloze, který doposud nevykonal žádnou vojenskou činnou službu, absolvuje v prvním roce po zařazení do aktivní zálohy základní přípravu v délce do dvanácti týdnů (zpravidla čtyři týdne, které lze v případě potřeby rozdělit na dva bloky) (NVMO č. 59/2017).

Základní forma vojenského výcviku je zajišťována jako základní příprava. K základní přípravě se voják v záloze povolá:

- v prvním roce jeho prvního zařazení do aktivní zálohy
- v rámci jeho prvního dobrovolného vojenského cvičení.

Základní příprava se provádí u Velitelství výcviku-Vojenská akademie (VeV-VA) (NVMO č. 59/2017).

1.8.2 Odborná forma vojenského výcviku

Odborná forma vojenského výcviku je zajišťována jako:

- kurz
- zdokonalovací cvičení.

Kurz je určen pro vojáky v záloze zařazené na služební místa velitelů rot, baterií, čet, družstev a specialistů a organizuje jej VeV-VA na základě požadavků Velitelství pozemních sil nebo vzdušných sil, popřípadě velitelů, náčelníků nebo ředitelů specializovaných vojenských útvarů, anebo vojenských zařízení (dále jen „vojenský útvar“). Obsah a termín kurzu stanovuje velitel VeV-VA. Kurz se plánuje v délce do 14 dnů (NVMO č. 59/2017).

Zdokonalovací cvičení je určeno pro vojáky v záloze k obnovení návyků a získání dovedností potřebných pro plnění úkolů, které vyplývají z jejich služebního zařazení do předurčených funkcí. Zdokonalovací cvičení se plánuje v délce nepřesahující 12 týdnů v kalendářním roce (NVMO č. 59/2017).

1.8.3 Speciální forma vojenského výcviku

Speciální forma vojenského výcviku je zajišťována jako:

- stmelovací cvičení
- přecvičení.

Stmelovací cvičení je určeno pro vojáky v záloze za účelem optimálního začlenění jednotlivce do jednotky a ke stmelení jednotek. Stmelovací cvičení se organizuje pro jednotky stupně roty a menších. Stmelovací cvičení se provádí na základě rozhodnutí velitelů pozemních sil a vzdušných sil anebo na základě rozhodnutí velitelů, náčelníků nebo ředitelů specializovaných vojenských útvarů. Na stmelovací cvičení se povolává

nejméně 75 % vojáků v záloze zařazených na služební místa v jednotce, pro niž je cvičení organizováno. Stmelovací cvičení se plánuje v délce do 5 dnů (NVMO č. 59/2017).

Přecvičení je určeno pro vojáky, kteří se připravují na výkon odborností, které se mimo stav ohrožení státu nebo válečný stav cvičí v omezeném počtu nebo se necvičí vůbec. Dále se přecvičení organizuje při přezbrojení jednotky vojáků v záloze na nový druh výzbroje. Přecvičení se organizuje pouze v případě, jsou-li k organizaci přecvičení vytvořeny podmínky u jednotky nebo u VeV-VA. Přecvičení probíhá v délce nepřesahující celkový roční rozsah pravidelného nebo dobrovolného vojenského cvičení (NVMO č. 59/2017).

1.8.4 Dobrovolná vojenská cvičení

Na základě své žádosti adresované příslušnému krajskému vojenskému velitelství mohou být vojáci v záloze povoláni na dobrovolné vojenské cvičení v celkové délce do dvanácti týdnů v kalendářním roce. Občan opět podává žádost o vykonání dobrovolného vojenského cvičení a o dobrovolné převzetí výkonu branné povinnosti příslušnému krajskému vojenskému velitelství. Podat ji může opakovaně. Podání žádosti o vykonání dobrovolného vojenského cvičení není zapovězeno ani vojákovi zařazenému do aktivní zálohy, který tak může absolvovat dobrovolně delší výcvik, pokud je to v zájmu ozbrojených sil.

Na pravidelné nebo dobrovolné vojenské cvičení povolává vojáka v záloze krajské vojenské velitelství povolávacím rozkazem, který doručí nejpozději 30 dnů před začátkem vojenského cvičení. Podle § 12 odst. 2 branného zákona se pravidelné vojenské cvičení dělí podle obsahu na cvičení, které je vojenským výcvikem vojáka v aktivní záloze, nebo ve kterém probíhá prohlubování kvalifikace vojáka v aktivní záloze v zájmu ozbrojených sil v rámci vzdělávacích aktivit organizovaných Ministerstvem obrany, anebo cvičení, při kterém se voják v aktivní záloze účastní nebo podílí na zabezpečování akcí k propagaci ozbrojených sil na veřejnosti. Podle § 14a branného zákona může krajské vojenské velitelství vojákovi v záloze povolit odklad výkonu vojenského cvičení. Voják musí o odklad písemně požádat a doložit závažné důvody, pro které nemůže přerušit plnění pracovních, služebních, podnikatelských nebo studijních povinností, anebo vyžadují-li to důvody hodné zvláštního zřetele. Za důvody hodné

zvláštního zřetele se považují případy, které zakládají nárok udělit vojákovi ve službě služební volno podle zákona o službě vojáků v záloze. Žádost o odklad se podává příslušnému krajskému vojenskému velitelství před nástupem k výkonu vojenského cvičení.

Povolení o odkladu zaniká pominutím důvodů, pro které byl odklad udělen a následně bude rozhodnuto o novém povolání vojáka v záloze k výkonu vojenského cvičení.

1.9 Služba v operačním nasazení

Dalším druhem vojenské činné služby je služba v operačním nasazení. Jejím obsahem již není výcvik, ale samotné plnění úkolů ozbrojených sil. Délka služby v operačním nasazení může být až 7 měsíců v kalendářním roce. Voják v aktivní záloze může být povolán do služby v operačním nasazení na území České republiky povolávacím rozkazem i bez svého souhlasu. Pokud půjde o službu v operačním nasazení na záchranné práce při živelních pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, životní prostředí nebo značné majetkové hodnoty, může být lhůta pro nástup stanovena povolávacím rozkazem i kratší než 30 dnů. Ke službě v operačním nasazení mimo území České republiky může být voják v aktivní záloze povolán pouze se svým písemným souhlasem. Před vysláním do zahraniční operace navíc absolvuje až dvanáctidenní přípravu formou pravidelného vojenského cvičení, ve kterém se soustředěnou formou připraví na působení v misi a sladí své postupy s jednotkou, ve které bude úkoly v zahraničí plnit. Voják v záloze, který není zařazen do aktivní zálohy, může být se svým souhlasem povolán krajským vojenským velitelství do služby v operačním nasazení na území České republiky v délce do třiceti dnů v kalendářním roce. I v tomto případě platí, že lhůta pro nástup stanovena povolávacím rozkazem může být i kratší než 30 dnů.

2 Cíl práce a výzkumná otázka

2.1 Cíl práce

Analytické zhodnocení využitelnosti aktivních záloh ozbrojených sil pro řešení různých typů mimořádných událostí.

2.2 Výzkumná otázka

Jsou aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky připravené pro nasazení sil a prostředků při mimořádných událostech?

3 Metodika

V bakalářské práci je použita metoda kvalitativního výzkumu formou rozhovorů zodpovědných osob a analýz dostupných dokumentů.

Teoretická část práce je zaměřena zejména na legislativní úpravu a samotnou definici Aktivních záloh. V práci bylo použito několik typů pramenů, a to jak běžně dostupných pro veřejnost, tak i interních vojenských dokumentů. Jako základní prameny byly použité zákony, které jsou blíže rozepsány v kapitole číslo 1.4 a dále Normativní výnos ministra obrany. Tyto dokumenty byly zvolené z důvodu definování aktivních záloh a jejich legislativní úpravy. Dalším typem použité literatury jsou odborné články uveřejněné zejména v odborném časopise Vojenské rozhledy a dále odborná příručka určená pro vojáky v záloze. Kromě této literatury byly použité informace z oficiálních internetových stránek aktivních záloh a ze stránek zaměřujících se na problematiku armády. Posledním druhem zdrojů použitých v teoretické části práce jsou vojenské předpisy, které jsou dostupné všem příslušníkům Armády České republiky a interní zdroje (například tabulky s upřesněním počtů členů aktivních záloh), které nejsou veřejnosti dostupné, ale nepodléhají žádnému stupni utajení.

V praktické části byly provedené kvalitativní, nestrukturované rozhovory. Všechny dotazované osoby byly na začátku rozhovoru upozorněné, že během dotazování bude pořizován audio záznam na mobilní telefon. Všechny osoby s tím souhlasily. Po přepsání těchto rozhovorů byly záznamy smazány. I přesto, že byly předem připravené otázky, ne ve všech případech byly nakonec tyto otázky použité. Otázky v rozhovorech byly směřované na výcvik aktivních záloh, který úzce souvisí s nasazením při mimořádné události. Pokud příslušníci AZ nejsou vycvičeni je problematické jejich nasazení, a to hned z několika důvodů. Pokud například nejsou vycvičeni se zbraní, není možné jejich nasazení při ostraze důležitých objektů, popř. státní hranice. Pokud nejsou vycvičeni v jejich odbornosti a nemají potřebná oprávnění, nemohou být použiti jako strojníci či například řidiči.

První rozhovor byl provedený v lednu 2019, s Náčelníkem plánovací skupiny Krajského vojenského velitelství v Českých Budějovicích. Tato funkce byla vybrána proto,

že Krajské vojenské velitelství nabírá nové příslušníky aktivních záloh, vede o nich přehled a povolává je na vojenská cvičení nebo odborné vojenské kurzy. Druhý rozhovor proběhl ve stejném měsíci, a to s externím poradcem Náčelníka generálního štábu pro aktivní zálohy, který se problematice aktivních záloh věnuje z širšího pohledu (není zaměřen pouze na jednu oblast) a zejména legislativního rámce nasazení aktivních záloh při mimořádných událostech. Třetí rozhovor proběhl v únoru 2019 a byl veden s velitelem čtyř pěší rot aktivních záloh při Krajském vojenském velitelství v Českých Budějovicích. Ten byl vybrán z toho důvodu, že se jedná o dlouhodobého člena jednotky aktivních záloh a zejména o bývalého vojáka z povolání, který v české armádě sloužil cca 20 let a dosáhl funkce zástupce velitele rot. Poslední rozhovor byl proveden s velitelem záchranné čtyř záchranné roty 151. ženijního praporu. Tento rozhovor proběhl až na konci března 2019 a to z důvodu výcviku aktivních záloh v tomto termínu. Tento voják z povolání se podílí na plánování výcviku příslušníků aktivních záloh a v případě mimořádné události by jeho jednotka byla nasazena na záchranné a likvidační práce a pokud by došlo k nasazení aktivních záloh, byli by tito příslušníci pod jeho velením. Každý rozhovor byl krátce vyhodnocen a byly v něm shrnuté nejdůležitější poznatky. Tyto poznatky byly dále rozebrány v kapitole 5.

Pro potřeby práce byla dále v praktické části použita plánovací a výcviková dokumentace, a to zejména Plán přípravy 15. ženijního pluku na rok 2019, Plán přípravy 151. ženijního praporu na rok 2019, Plán přípravy velitele záchranné roty na I. čtvrtletí roku 2019, Rozvrhy zaměstnání záchranné roty 151. ženijního praporu a Rozvrhy zaměstnání záchranné roty aktivních záloh. Tyto dokumenty byly použity pro srovnání výcviku profesionální roty a rot aktivních záloh, které mají být identické a měly by být stejně vycvičené. Na základě této dokumentace byly vytvořené výsledky, ze kterých byly pro lepší představu vytvořené grafy.

4 Výsledky

V práci se řeší problematika aktivních záloh a jejich využití při mimořádných událostech. Aby mohli být příslušníci AZ povoláni na nasazení je potřeba, aby kromě legislativních podmínek byla splněna i podmínka, že mají potřebné schopnosti. Tyto schopnosti nejsou vrozené a dají se získat pouze výcvikem u daných vojenských útvarů. Pro potřeby práce byl použitý výcvik na rok 2019 a bylo provedeno porovnání roty AZ a profesionální roty.

4.1 Praktický výcvik AZ

Vojenský výcvik pěších jednotek aktivní zálohy se uskutečňuje v minimálním rozsahu 2 dnů k procvičení činností podle § 4 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, na podporu Integrovaného záchranného systému a Policie České republiky, a to po dohodě s orgány územní samosprávy. Požadavky na tento vojenský výcvik předkládají velitelé vojenských útvarů ministrovi obrany k rozhodnutí služebním postupem nejméně měsíc před zahájením činnosti. Velitelé vojenských útvarů zabezpečují vojenský výcvik jednotek aktivní zálohy s jednotkami vlastního útvaru a u vojenských útvarů, které poskytují personální, materiální a technické zabezpečení k vojenskému výcviku pěší jednotky. Tyto vojenské útvary jsou určovány rozhodnutím ředitele sekce rozvoje a plánování schopností Ministerstva obrany, velitele pozemních sil, velitele vzdušných sil, ředitele sekce podpory Ministerstva obrany, velitele VeV-VA, náčelníka Vojenské policie, ředitele Ředitelství speciálních sil Ministerstva obrany a velitele Posádkového velitelství Praha podle podřízenosti jednotek. Realizaci dalšího vojenského výcviku na pravidelném vojenském cvičení do celkové délky 6 týdnů v kalendářním roce organizují velitelé vojenských útvarů. Tento vojenský výcvik se realizuje v závislosti na potřebě a přidělených finančních zdrojích (NVMO č. 59/2017)

Pro potřeby této bakalářské práce byl použitý výcvik Záchranné roty aktivních záloh 151. ženijního praporu. Výcvik roty je rozdělen do několika částí. Jedná se zejména o výcvik v rámci odborných kurzů, díky kterým příslušníci AZ získávají potřebnou odbornost a dále jde o výcvik ve vševojskové a odborné přípravě.

Pro výcvik v roce 2019 byly stanovené úkoly, které by měli příslušníci AZ zvládnout. Výcvik vychází ze základních témat stanovených programy pro přípravu profesionálních vojáků.

Výcvik organizovaný vojenským útvarům na rok je upřesněn v několika dokumentech. Prvním dokumentem je Plán činnosti 15. ženijního pluku na rok 2019. Z tohoto dokumentu vychází další, a tím je Plán činnosti 151. ženijního praporu na rok 2019, který výcvik aktivních záloh určuje takto:

- V přípravě jednotek Aktivní zálohy se řídit dle platné legislativy.
- V roce 2019 věnovat pozornost systému doplňování AZ s důrazem na kompletaci družstev a čet.
- Pokračovat ve výstavbě jednotek AZ, a to záchranné roty AZ 151. žpr a pontonové roty AZ 151. žpr.
- V měsíci květnu 2019 provést společný výcvik AZ, účastníků kurzu krizového řízení a organických jednotek 151. žpr v rámci cvičení RAINBOW 2019.
- Výcvik jednotek AZ u 151. žpr postupně přibližovat požadavkům na standard připravenosti jednotlivce a sladění jednotek v návaznosti na naplněnost jednotky.
- U záchranných rot AZ přípravu zaměřit na výcvik dle odborností.
- Výcvik plánovat a organizovat formou vojenských cvičení v posádkových UVZ nebo ve VÚj v délce trvání minimálně 7 dnů v rámci jednoho cvičení.
- Zdokonalovací přípravu velitelského sboru, specialistů a jejich plánovaných zástupců AZ zabezpečit vysláním do kurzů organizovaných u VeV-VA.
- Přípravu jednotek AZ provádět na technice záchranné roty 151. žpr.
- Při výcviku se zaměřit na následující:
  - o při taktické přípravě používání taktických značek, tvorbu taktických dokumentů;
  - o střeleckou přípravu provádět v souladu s odborným předpisem, minimálně 1x ročně střelby z ručních zbraní se zaměřením

- na zvládnutí obsluhy a manipulace s přidělenými zbraněmi osvojením stanovených postupů;
  - dodržování bezpečnostních opatření v rozsahu stanoveném velitelem organizačního celku;
  - při topografické přípravě se zaměřit na zlepšení znalostí práce s mapou, včetně orientace v terénu a důkladného prověření znalostí;
  - zvládnutí činnosti jednotek na varovné signály a použití PIO v případě použití ZHN;
  - obsluhu spojovacích prostředků přidělených jednotce AZ, upevnit schopnost pronikání signálů u jednotky;
- nadále pokračovat ve vysílání příslušníků AZ do kurzů organizovaných VeV-VA a v přeškolení jednotlivců na nové zbraně a techniku za dodržení všech platných nařízení a vnitřních předpisů (Odborné pokyny pro plán 151. žpr na rok 2019).

Odborný (kromě odborných kurzů) výcvik a vševojskový výcvik je stejný pro všechny příslušníky záchranné roty AZ a probíhá se Záchrannou rotu 151. ženíjního praporu.

Dalším typem výcviku je výcvik velitelského sboru AZ, jehož úkoly jsou zejména organizace a tvorba dokumentace. Proto se výcvik zaměřuje na:

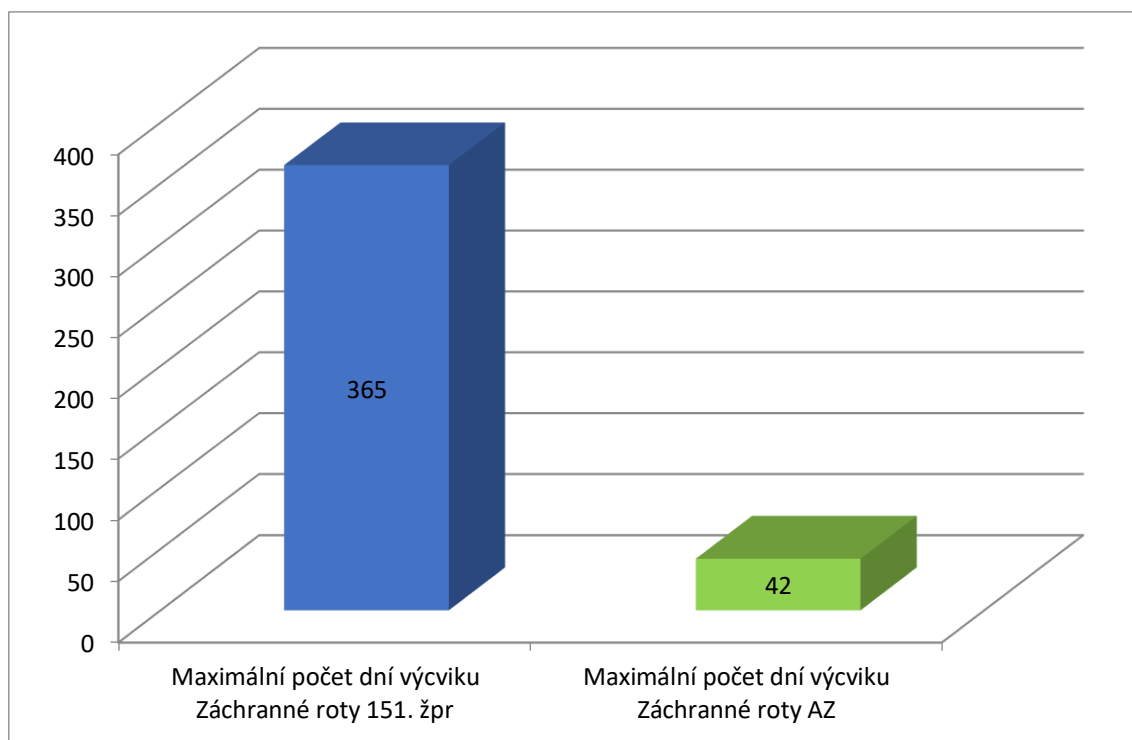
- schopnost velet a řídit činnost vlastní jednotky
- zvládnutí a prohloubení znalostí v rozhodovacím procesu při plánování a organizaci výcviku
- tvorbu výcvikové dokumentace a schopnost samostatného vedení zaměstnání
- provedení topografické orientace
- přípravu velitele roty a jeho zástupce k rozhodovacímu procesu.

Veškerá výše zmíněná příprava probíhá třemi formami, a to teoretickou přípravou, praktickou přípravou a polním výcvikem. Výcvik se provádí formou nepřetržitého vojenského výcviku, který je definován v zákoně č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání, a to z pravidla v délce 7 dnů. Na konci každého takového výcviku je provedeno kontrolní

zaměstnání velitelem praporu, který následně zpracuje vyhodnocení o schopnostech příslušníků AZ a zašle ho na nadřízený stupeň, tedy na Velitelství pozemních sil.

4.2 Porovnání výcviku Záchranné roty 151. ženijního praporu a Záchranné roty Aktivních záloh

Výcvik profesionální záchranné roty probíhá neustále a to v podstatě 365 dní v roce. Proti tomu výcvik roty aktivních záloh je omezen na 6 týdnů za daný rok. Výcvik vojáků z povolání je zaměřen nejen na odbornou práci, pro kterou je záchranná rota určena, ale i na vševojskový výcvik, který musí zvládnout každý voják z povolání. Tento výcvik se plánuje vždy na výcvikový rok (kalendářní rok) a dále se upřesňuje každé čtvrtletí.

Graf č. 1 Porovnání maximálního počtu výcvikových dní Záchranné roty 151. žpr a Záchranné roty Aktivních záloh

Zdroj: vlastní

Při plánování výcvikového roku jsou vždy stanovené hlavní úkoly, které vycházejí ze strategického plánování Armády České republiky. Mezi tyto úkoly patří zejména účast

na mezinárodních výcvicích, výcvik se složkami Integrovaného záchranného systému, akce pro veřejnost a další.

Dalším stupněm plánování jsou úkoly stanovené velením pluku a dále zejména velením praporu. Tyto úkoly vycházejí z požadovaných schopností jednotek. Jedná se jak o odbornou, tak i vševojskovou přípravu. V každém druhu přípravy jsou stanovené cíle, kterých musí každá jednotka (rota) dosáhnout. Aby těchto cílů bylo dosaženo, jsou určeny minimální rozsahy hodin daného druhu přípravy či nařízena jejich pravidelnost. Jako příklad uvádím Ochranu proti zbraním hromadného ničení, kde je stanoven minimální počet hodin 12h/čtvrtletí.

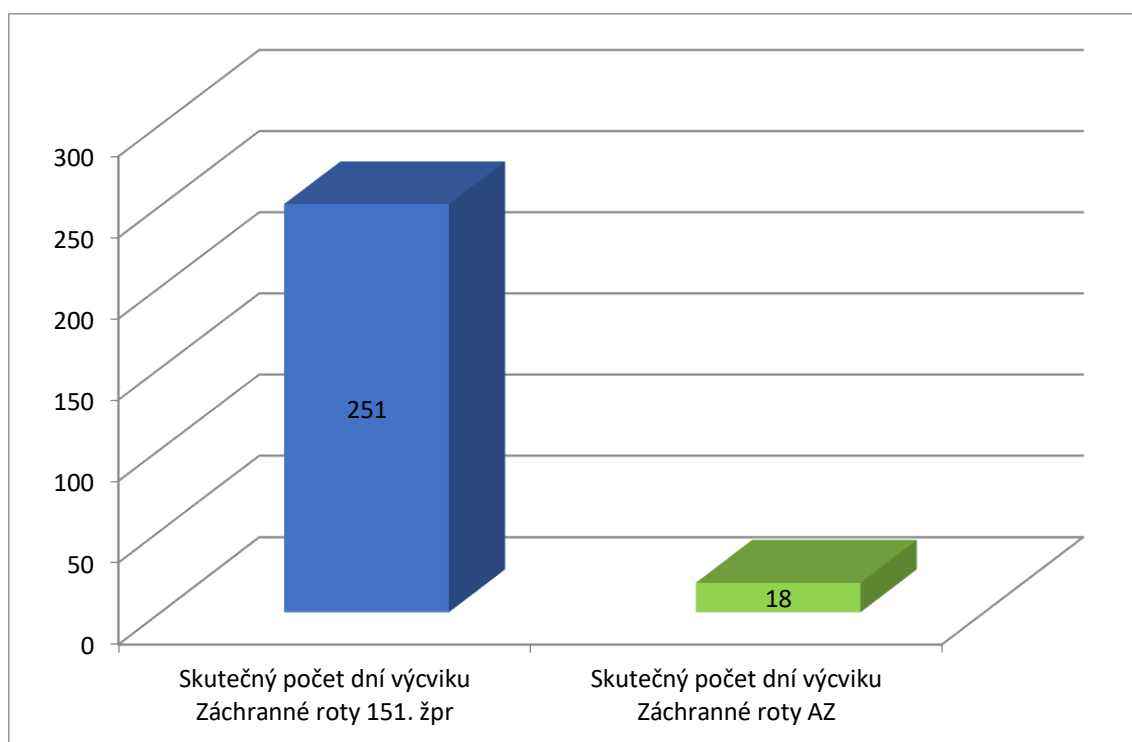
Plán výcviku aktivních záloh se určuje již 4 měsíce před začátkem výcvikového roku a podléhá schválení nadřízeného stupně pluku, tedy Velitelství pozemních sil (PozS). Během procesu plánování jsou určeny termíny výcviku, se kterými jsou dopředu seznámeni příslušníci AZ. Obsah výcviku je plánován profesionální záchrannou rotou, tak aby opět bylo dosaženo určených cílů.

První výcvik v roce 2019 proběhl v termínu 25. – 31.3.2019 byl zaměřen na vševojskovou přípravu. Výcvik probíhal pravidelně od 7:00 do 17:00 a obsahoval tyto druhy přípravy:

- Tělesná příprava
  - o Přezkoušení z tělesné přípravy
- Mezinárodní humanitární právo
- Pořadová příprava
  - o Pěší tvary družstva, čety, roty
- Záchranná příprava
  - o Záchrana – vyprošťování osob
  - o Nebezpečné, otravné a radioaktivní látky
  - o Dekontaminace osob a techniky
  - o Požární taktika
  - o Vyprošťování poškozené nebo zapadlé techniky
- Odborná taktická příprava
  - o Činnost jednotky při odstraňování následků živelné pohromy
  - o Činnost jednotky při likvidaci následků havárií na jaderném energetickém zařízení

- Řidičská příprava
  - o Řízení vozidel na komunikacích
  - o Řízení vozidel v omezených průchodech
- Zdravotnická příprava
  - o Organizace vyprošťování osob

Na výše uvedený výcvik jsou vyčleněné tři dny. I přesto, že výcvik je plánovaný na pět dní. První den příslušníci AZ absolvují školení bezpečnosti práce, lékařské prohlídky a dále probíhá údržba materiálu. Poslední, tedy pátý den probíhají opět lékařské prohlídky a sezení s velitelem 15. ženijního pluku.

Graf 2 Porovnání skutečného počtu výcvikových dní Záchranné roty 151. žpr a Záchranné roty Aktivních záloh

Zdroj: vlastní

	Druh přípravy	Záchranná rota 151. Ženíjního praporu	Záchrana rota aktivních záloh 151. Ženíjního praporu
Vševojsková příprava	Střelecká příprava	Střelby z ručních zbraní Kontrolní cvičení Cvičení v házení ostrých ručních granátů	Střelby z ručních zbraní
	Tělesná příprava	Jednotlivá témata Speciální tělesná příprava Výroční přezkoušení Profesní přezkoušení	Přezkoušení fyzické zdatnosti příslušníků AZ dle norem výročního přezkoušení
	Základní řády a vojenská příprava	Jednotlivá témata Plnění dozorcí a strážní služby	Mezinárodní humanitární právo
	Pořadová příprava	Jednotlivá témata Přezkoušení	Pěší tvary
	Bojové drily	Jednotlivá témata	
Odborná příprava	Odborná taktická příprava	Jednotlivá témata	Používání taktických značek, tvorbu taktických dokumentů Činnosti jednotky při likvidaci následků MU
	Záchranná příprava	Jednotlivá témata Odborný výcvik s jednotkami IZS	Záchrana a vyprošťování osob z vozidla a objektu

		Odborné praxe Výcvik s ostatními jednotkami 151. žpr	Provádění záchranných a vyprošťovacích prací v jeskynním systému Výcvik ve výstavbě míst dekontaminace osob a techniky Výcvik v řešení krizových situací
	Ženíjní příprava	Jednotlivá témata	Procvičení budování okopů pro živou sílu a jejich maskování
	Technická příprava	Jednotlivá témata Provádění parkových dnů Provádění přípravy techniky na sezónní provoz	Ošetřování a údržba speciální techniky
	Druh přípravy	Záchranná rota 151. Ženíjního praporu	Záchrana rota aktivních záloh 151. Ženíjního praporu
Odborná příprava	OPZHN	Jednotlivá témata Výcvik chemických jednotek Odborný výcvik s jednotkami IZS	Použití prostředků individuální ochrany při činnosti na varovné signály Zvládnutí činnosti jednotek na varovné;
	Zdravotnická příprava	Jednotlivá témata	Vyprošťování osob
	Topografická příprava	Jednotlivá témata	Práce s mapou, včetně orientace v terénu

	Spojovací příprava	Jednotlivá témata	Ovládání přidělených spojovacích prostředků provozu Obsluha spojovacích prostředků přidělených jednotce AZ
Ostatní příprava	Řidičská příprava	Jednotlivá témata Příprava řidičů vozidel nadrozměrné přepravy (T-815+P-50N) Příprava strojníků PTS 10 + plavby Nakládání na železnici Zdokonalovací výcvik Kontrolní cvičení	Procvičení zvládnutí jízdy v terénu a v proudu (kolona 3 a více vozidel) vozidel
		Výstavba humanitární základny	Výstavba humanitární základny

Tabulka č. 4. Porovnání výcviku profesionální záchranné roty a roty aktivních

záloh 2019

Zdroj: vlastní

Přesný rozpočet hodin na jednotlivé druhy příprav vojáků z povolání a příslušníků aktivních záloh není možné přesně určit, z důvodu možných organizačních změn.

4.3 Rozhovory s příslušníky AZ a VZP odpovědnými za výcvik AZ

V rámci sběru informací byly provedeny rozhovory s několika vojáky z povolání, kteří mají problematiku aktivních záloh na starosti a dále s příslušníkem aktivních záloh. Vzhledem k tomu, že se jedná o jedinečné výpovědi, jsou rozhovory napsány tak, jak opravdu probíhaly. Z toho důvodu je v rozhovorech použitý nespisovný jazyk.

Rozhovor č. 1. s náčelníkem plánovací skupiny Krajského vojenského velitelství v Českých Budějovicích

Kolik lidí mají k dnešnímu dni Aktivní zálohy?

V současnosti je v Aktivních zálohách 2 853 osob.

Jak je časově omezený výcvik příslušníků AZ?

První rok, když vstoupí do Aktivních záloh, tak projdou základním kurzem v délce šesti týdnů ve Vyškově a potom následuje dalších šest týdnů výcviku s útvarem. Další roky už je to jenom těch šest týdnů. Může se stát, že by chtěli cvičit víc a pak si můžou požádat o dobrovolné vojenské cvičení. Za to už jsou i nějakým způsobem zaplacený, mimo těch 18 000 korun, co dostávají za účast na pravidelných cvičeních.

Jak je to s kurzy?

Kurzy jsou pořádané ve Vyškově, kdy mi víme, jaké kurzy ti daní příslušníci potřebují, a tak je vyžádáme. Pokud nám je Vyškov potvrdí, tak o tom příslušníky vyrozumíme čtyři týdny před zahájením, a to povolávacím rozkazem. Bohužel se stává, že tím, že jsou to civilisti, tak oni tam třeba v den zahájení kurzu řeknou, že nastoupit nemůžou. V tu chvíli my už máme problém s Vyškovem, protože žádáme o kurzy, které potom nevyužijeme a ten kurz tak vlastně propadne. To se vám u vojáka nestane. Ten je prostě vyslanej na služební cestu a do kurzu nastoupí.

Pokud my vyrozumíváme zaměstnavatele o výcviku, což se dělá dvakrát do roka, tedy v březnu a v listopadu, tak už tam musíme i uvést, že bude nastupovat do nějakého toho kurzu a že si tedy zaměstnavatel může zažádat o proplacení náhrady za něj. My ho teda musíme vyrozumět, a když ten jeho voják dostane povolávací rozkaz, tak to zaměstnavateli předloží a ten si vlastně požádá o to proplacení náhrady, a to vlastně ve výši dvě třetiny té náhrady, to je v případě, že ho vyrozumíme včas.

A to tedy platí armáda?

Ano, jenom za loňský rok, to bylo za naše KVV asi 1,5 milionu korun. Ale pokud se mi stane, že se mi najednou posune vojenský cvičení nebo se změní termín kurzu a já toho zaměstnavatele musím vyrozumět znova, ale už to hlásím pozdě, například v únoru na duben, tak jsem nedodržela tu zákonnou lhůtu a už dostává stoprocentní náhradu. Ale třeba my máme spolupráci s rakouskou armádou, kde taky mají aktivní zálohy a tam na nás koukali, jako tohle přeci neexistuje. Tam zaměstnavatel zaměstnance uvolní a tam za to žádná náhrada není. Další problém je, že spousta lidí jsou osoby samostatně výdělečně činné a zase už se našli vyčůránci, že mají dva tři živnostáky a oni si můžou na každé požádat o ušlej zisk. To právě není v zákoně podchycený.

Jinak co se týče těch cvičení, tak my tady na KVV máme naplánovaných dvanáct cvičení, protože třeba na piektní akt v koncentračním táboře v Madhausenu, беру jenom tři záložáky. Takže toho mám naplánovaného víc a vlastně se nikdy nestane, že by na všechno šli všichni.

Je někde uvedeno, že na ten výcvik prostě musí nastoupit?

Ne. Ale my děláme to, protože se nám lidi z výcviku hodně omlouvají a my to pak musíme zdůvodňovat do Prahy, tak jsme zavedli takovej systém, a docela se nám osvědčil, že my je dopředu oslovíme, už teda v tom listopadu, když víme, jaká jsou cvičení na následující rok, tak jim to všem rozešleme, aby o tom věděli. Už od nich chceme, aby se nám nahlásili, na ta jednotlivá cvičení, kdy budou moct. Protože třeba účetní dělají nejvíce na konci roku, takže už vědí, že třeba nebudou v listopadu moct, tak se nám nahlásí rovnou na jarní cvičení a pak ještě dva měsíce před tím, než je máme povolávat, se jim posílá,

jestli opravdu tak jak se nám nahlásili, opravdu mají zájem a my pak pošleme ty povolávací rozkazy jenom těm lidem, kteří nám to potvrdí a co ten zájem mají. Ale třeba teď jak máme v březnu cvičení, tak jsme začátkem února poslali 53 povolávacích rozkazů, protože nám 53 lidí potvrdilo, ale už teď vlastně máme tři omluvenky.

Takže to není nijak legislativně podchycené?

Bohužel není a oni si vlastně ten důvod můžou vymyslet. Většinou píšou rodinný důvody a píšou, že je nevolní zaměstnavatel.

To si píšou sami?

Ano a my nemáme šanci po nich chtít vyjádření toho zaměstnavatele.

Takže oni nemusí mít potvrzení třeba od lékaře nebo právě od zaměstnavatele?

Ne, právě že ne. Takže tak jako když hlásí špatný počasí na výcvik, tak začnou chodit omluvenky. Takže my teď plánujeme Temelín, ale ještě nemůžu ani plánovat směny, protože nevím, kolik tam vlastně budu mít lidí. takže nevím, po kolika hodinách musím udělat střídání. Takže až když mi nastoupěj a to ještě jestli projdou doktorem, protože se stává, že je vyhodí doktoři.

Takže vy vlastně nemůžete pořádně dopředu nic naplánovat?

Ne. Pokud se jedná například o střeleckou, pořadovku a tak, tak to není zase takový problém a je mi to celkem jedno. Ale jakmile se jedná o střežení, tak to už je problém. A všechno je to zase o lidech. Jsou lidi, že si schválně vyberou takový ty jednodušší cvičení. Aby splnili těch sedm dní.

A oni mají daný, co musí za ten rok splnit nebo je to jedno?

Je to v podstatě jedno. Ale my máme takový tříletý výcvikový cyklus, kdy první rok je výcvik jednotlivce, druhý rok je výcvik družstva a třetí rok je výcvik čety, který končí bojovými střelbami čety. Loni jsme například měli cvičení s policajty, potom bylo cvičení HRADBA, do toho slavnostní přehlídka a do toho jsme měli naše velké cvičení na podzim, kde byly střelby a taktika. Vždycky chceme, aby ten příslušník prošel alespoň jedním takovým cvičením, která plánujeme dvě. Ale máme i takového člověka, který byl v loni jen 3 dny na cvičení. Peníze sice nedostal, ale asi ho to nějak netrápí.

Víte jaký je poměr bývalých vojáků a civilistů?

To se nikde nesleduje, ale u nás, je z osmdesáti příslušníků asi osm bývalých vojáků. Často se stává, že když voják odchází do civilu, tak ty aktivní zálohy už o něm ví a většinou se snaží ho zlanřit do záloh.

Jak jsou AZ vyzbrojeni?

Pouze tanková rota v Práslavicích má vlastní techniku. Jinak si všichni půjčují útvárovou techniku a my jako KVV jsme specifický, protože my nemáme žádnou techniku, takže jsou tři vojenský výcvikový prostory, Boletice, Hradiště a Libavá a tam mají připravený materiál a techniku pro sto padesát lidí, takže pro jednu rotu. Jedna pěší rota KVV má 150 lidí.

A když přejdeme k nasazení AZ třeba při povodních, tak jak by to fungovalo?

Tak oni musí být vyrozuměni měsíc předem a vyžaduje je Vláda, takže jsou stejně určení spíše na nějaké likvidační práce. Ale i tyto práce bývají většinou do měsíce ukončený. Takže ani nevím, jestli by se stihlo je vůbec povolát. Oni vlastně můžou i na zahraniční výcvik nebo do misí. Takže my teď čekáme, co tato možnost spustí.

Takže aktivní zálohy jsou v podstatě určeny ke všemu?

Ano, oni můžou střežit ODOS, což je objekt důležitý pro obranu státu, doplňují jednotky bojový podpory a bojový jednotky, dále doplňují policii a pak ty záchranný práce.

Když mluvíte o střežení důležitých objektů, jak by to bylo například při krizovém stavu souvisejícím s Jadernou elektrárnou Temelín?

No, tak jako u všech ostatních nasazení bysme jim museli poslat povolávací rozkaz třicet dnů předem, pak by musel být provedený výcvik a potom samotné nasazení. Ale nemyslím si, že by se zrovna Temelín střežil tak dlouho. Hlavně ani nevíme, jestli bysme dali dohromady celou jednotku strážáků.

V čem vidíte největší problém, co se týká třeba jejich výcviku?

Toho je hodně. Dostat je na kurzy nebo třeba zdravotní prohlídky. My třeba máme řidiče, kterému skončila zdravotní prohlídka a donutit ho, aby přinesl potvrzení od doktora, protože my máme určené lékaře, takže u nás by musel do Polný na Boleticích, a to je problém. Další problém je jejich zdravotní omezení. Protože oni to mají jinak než vojáci z povolání. Třeba dostanou zdravotní klasifikaci B a tam je přímo vyjmenovaný, co nemůžou. A nám pak přijde člověk a má tam, že je psychicky labilnější, takže nemůže náročnej výcvik psychicky, potom náročnej fyzicky, takže nesmí na pochody, nesmí zvedat břemena a tak.

A tohle se jako bere do aktivních záloh?

My je pak vyřazujem a posíláme je třeba na útvary, protože u strážní roty, když na něj nesmí být vyvinutej psychickéj tlak, veškery naše výcviky jsou na nepřetržitým výcviku, kdy spí málo, hodně pochodujou a tak. Takže my pak napíšeme, že není v zájmu ozbrojených sil. My nesmíme říct, kvůli čemu to tak je.

Já tedy nechápu, proč vlastně takoví lidé do aktivních záloh chtějí. To dělají kvůli těm penězům?

To je tak půl na půl. Jsou kluci bojovníci, který to opravdu baví a pak jsou takoví, co to dělají opravdu jen kvůli těm penězům. Já si s naší jednotkou občas připadám jak s mateřskou školkou. To je pořád dejte, dejte, tohle udělejte za nás, ale my pro vás neuděláme nic. Ted' už teda je tlak, aby byli maximálně samostatný. To je i logický. Když půjdou na operační nasazení, tak musí být schopný připravit si papíry a všechno kolem toho, ale do ted' byli vychovávaný, že to za ně někdo udělá. Ted' je teda nově, že si ty velitele můžeme povolat tři dny před cvičením na zpracování dokumentace, ale samostatný nejsou.

Na jak dlouho podepisují závazky?

Na tři roky a pak se jim prodlužuje většinou na další tři roky. Málokdy se stane, že by někdo nechtěl prodloužit. Hodně se i stává, že někteří se stávají vojáky z povolání. Vlastně si to vyzkouší v aktivních zálohách, zalíbí se jim to, a tak vstoupí do armády.

Rozhovor číslo 1 byl směřovaný zejména na výcvik aktivních záloh a jejich následné použití při mimořádných událostech. Vzhledem k tomu, jakým způsobem probíhá výcvik, kdy příslušníkům aktivních záloh nevzniká legislativně povinnost se výcviku účastnit, nejsou připraveni plnit úkoly spojené s mimořádnou událostí. Otázky směřované na mimořádné události se týkaly zejména povodní, které jsou na území České republiky nejpravděpodobnější a dále ostrahey Jaderné elektrárny TEMELÍN. U obou typů mimořádné události by byla hlavním problémem doba nutná pro povolání aktivních záloh a k tomu připočítaná doba potřebného výcviku. V obou případech mimořádné události by již dávno mohlo být po události, než by zálohy vůbec nastoupily.

Rozhovor č. 2. s externím poradcem Náčelníka generálního štábu pro aktivní zálohy

Jakým způsobem se vyžaduje pomoc aktivních záloh pro MU?

O nasazení aktivních záloh rozhoduje vláda. Tady je to, co my se tady snažíme tlumit. Asi tři roky zpátky se říkalo, že aktivní zálohy jsou tady na živelný pohromy, ale to je prostě kravina. To si vymyslel někdo, kdo neznal legislativu, nebo v tu dobu ještě třeba legislativa nebyla. Nasazení aktivních záloh je definovaný ze zákona. Jestliže tam máte, ten povolávací rozkaz, který tomu záložákovi musíte doručit měsíc dopředu, tak to nějak ty živelný pohromy eliminuje.

Když to ale bude směřovat na ty záchranné jednotky aktivních záloh, co jsou například v Bechyni a budou potřeba nasadit ještě víc vojáků a aktivních záloh, tak tam se nedá ta doba povolání nijak zkrátit?

Ne.

Takže vlastně na různé živelné pohromy nebo různé havárie nasazený být nemůžou?

Ale můžou. Ale prostě bude vám to trvat měsíc. Žádná pohroma se ale nelikviduje měsíc. Na českém území je pro to ale integrovaný záchranný systém a policie České republiky. Když policie nestíhá, tak jí může posílit armáda. Krásný příklad jsou Vrbětice. To by mohlo být to teoretický nasazení aktivních záloh. To je tak asi nejvíce reálný. To je ten logický postup. Ale jinak pokud by třeba bylo potřeba při nějaké mimořádné události, jako jsou třeba povodně, nasadit ženižní techniku, tak se povolají vojáci. Protože my tu techniku potřebujeme teď a nemůžeme jako čekat. Navíc ty záložáci ani techniku nemají. Jako pokud by bylo potřeba nasazení, že například útvar to sám nezvládne, tak velitel může dát podnět na vyžádání záloh, ale jde to služebním postupem nahoru a stejně to zase řeší vláda. Samozřejmě to může jít i naopak, kdy si to například vyžádá ministr vnitra. Ale pořad je tam prostě ta podmínka třiceti dnů. Prostě vždycky nastupuje jako první integrovaný záchranný systém, pokud ten nestačí, tak nastupuje armáda a teprve v okamžiku, kdy armáda vidí, že to je na dlouhý lokte, tak to vyhodnotí, že je potřeba

povolat ty záložáky. Ale zase na tu Vládu, to musí někdo přinést s nějakým odůvodněním a zase musíme počítat s tím, že těm záložákům musíme doručit ten povolávací rozkaz.

Takže když se zeptám na konkrétní krizové situace, je reálné jejich nasazení? Co třeba povodně?

Tak u povodní je to prostě nereálný. Než se záložáci vůbec zaktivují, tak je dávno po povodni, a i likvidační práce už budou většinou ukončené.

A co střežení státní hranice například v důsledku velké migrační vlny?

Samozřejmě by záleželo, jak dlouho by to střežení probíhalo. Pokud by to bylo dlouhodobějšího rázu, tak by to šlo. Ale neumím si moc představit, jak by to probíhalo. Hlavně další otázka je, jestli by tito záložáci na nasazení vůbec nastoupili.

A co třeba nějaké hromadné neštěstí?

Jak jsem řekl několikrát, povolat je musíte třicet dní předem. Takže pomoc při hromadným neštěstím je prostě nereálná.

Pokud by došlo k nasazení AZ, můžou samostatně fungovat?

V žádném případě. Oni nic nemají. Nemají techniku, logistiku, prostě nic. Je to jen záloha.

Pokud by ale došlo k jejich nasazení, dostanou povolávací rozkaz, jsou povinni nastoupit?

No, nejsou. To je právě problém, že zákon to neřeší. Nejsou tam uvedené žádné sankce. Pokud bychom uvažovali o jejich nasazení, tak by se asi ty lidi museli obvolat, říct jim, že jejich jednotka má být nasazená a zeptat se, jestli teda nastoupí nebo ne. Navíc tomu operačnímu nasazení předchází ještě příprava.

Dozví se v povolávacím rozkaze, na jak dlouho budou nasazení?

To ano. V povolávacím rozkaze mají datum od - do. Ty procesní věci prostě nejsou udělaný. Bylo by potřeba nad tím víc přemýšlet a třeba udělat zákon novejš.

Rozhovor číslo 2 byl oproti ostatním rozhovorům kratší a to z důvodu pracovního vytížení dotazovaného. Přesto v něm bylo zodpovězeno na základní otázky, které se týkaly nasaditelnosti aktivních záloh při mimořádných událostech. Jako mimořádné události byly vybrány povodně, střežení státní hranice a hromadné neštěstí. V rozhovoru byla velmi často zmíněná mimořádná událost výbuch muničního skladu ve Vrběticích. Podle odpovědí v rozhovoru je jasně patrné, že opět velkou překážkou v nasazení při krizových situacích je doba povolání aktivních záloh, tedy 30 dní. Pokud by se jednalo o situaci dlouhodobějšího charakteru, kterým by mohl být zmíněný muniční sklad Vrbětice nebo střežení státní hranice, mohlo by být nasazení reálné. Pokud se však jedná o povodně, popřípadě hromadné neštěstí, jsou aktivní zálohy de facto nepoužitelné.

Rozhovor č. 3. s velitelem čtyř pěší roty aktivních záloh při Krajském vojenském velitelství v Českých Budějovicích

Zasahuje velitelský sbor aktivních záloh do plánování výcviku?

Bohužel ano, ale jenom že dostaneme tématiku, kterou máme zplánovat.

Takže vy i zpracováváte například písemný přípravy?

Ano, protože my na tu velitelskou přípravu, na kterou jezdíme, máme dva dny a když nemáme ani vzory písemných příprav, který jsme nedostali a máme si něco vymýšlet, tak to je zádrž. A hlavně je to blbý všeobecně, nás tam povolají třeba dvacet, od velitele roty až po velitele družstva a máme k dispozici tři počítače.

U záchranné roty v Bechyni je to tak, že dokumentaci zpracovávají profici.

Tak by to mělo být. Protože co já mám informace, ale nevím, jestli je to podložený, tak některý roty aktivních záloh mají velitele roty profíka a tak to dělá on.

Jaká je vaše funkční náplň velitele čety v aktivních zálohách?

Správně řídit výcvik, podílet se na dokumentaci a když není velitel roty nebo jeho zástupce, tak je to velení roty. A já díky svým zkušenostem dělám koordinátora při výcviku. Ale v podstatě naše pravomoce jsou hodně okleštěný, takže je to fakt jen o řízení výcviku.

Jak vidíte vycvičenost aktivních záloh?

No, jde to to nahoru. S profíkama se můžeme srovnávat s nebojovými rotama, ale já vždycky říkám našim chlapům, pokud bychom měli měsíční nebo dvouměsíční stmelovací výcvik, tak jsme ihned u bojové jednotky. Oni to mají, ale musejí si to zažít. U nás je největší problém první dva dny než se ty lidi secvičí a pak máte problém, když vám někdo přijde na podzim a pak až za rok. Ale jakýkoliv bylo cvičení, tak je problém, že třeba fyzicky na to mají, ale mentálně je už je to horší. Navíc když je to třeba podnikatel, tak je ještě myšlenka jinde, protože řeší svoje věci. Ale po zkušenostech, který mám, tak jako když jsme byli na cvičení, tak profíci čuměli, jak jsme vycvičený. Takže vycvičenost tam je, ale vždycky je to na úkor něčeho. Třeba na střelbách nebudete mít úplně nastříleno, ale když bysme porovnávali jednotky jako třeba rotu logistiky, tak ty na tom taky nejsou úplně nejlíp. Teď je další problém, že se přitvrdilo po zdravotní stránce a teď třeba co jsme měli cvičení, tak doktor z padesáti lidí jich pět nepustil. A on vás potom pošle na přezkum a může se stát, že ze záloh vypadnete. Teď si třeba představte, že jsou tam věkové kategorie 45 až 59 let a tam ten věk je prostě znát. Ale zase ty úkoly splnili. Takže jako tu vycvičenost bych viděl na devadesáti procentech. Jsme schopni ty úkoly splnit. Ale ten názor na zálohy je obecně negativní. A i já jsem ho měl, ale to je normální, protože dřív byli záložáci akorát banda, která musela jít na cvičení, ale musím říct, že během posledních pěti let se to změnilo a teď jak se změnil ten nový zákon jakoby pro nás, že máme ten kontrakt, tak si každé zvolí, jestli do toho půjde nebo nepůjde.

Kdy se vám měnil zákon?

Ne zákon, ale smlouva se nám měnila. Myslím, že to bylo k 1.7.2017. Tam jste se zavázala, že vás může armáda povolát na sedm měsíců bez toho, abyste souhlasila a do zahraničí s vaším souhlasem. Proto ředitel udělal variantu, že když je půlrok, tak dá mezi vojáky, kdy je cvičení, ukázkové dny a tak když mi si už řekneme, na která cvičení chceme jet a nám tak zbytečně nepříjde povolávací rozkaz.

Jak jako bývalý profesionál a současný velitel čety AZ hodnotíte aktivní zálohy z hlediska profesionality, schopnosti, zodpovědnosti, samostatnosti a jestli je možné srovnávat s profesionály?

Co se týče profesionality, tak je potřeba zdůraznit, že ano, ale je to až po několika dnech. Jde o to, že někteří nastoupí na cvičení a ještě třeba dva až tři dny mají ty civilní myšlenky, takže oni musí přepnout. Ale ty úkoly se plní. Hlavně je dobré to mužstvo. Problém je spíše velitelský sbor, ne všichni ti velitelé jsou schopni plnit úkoly. Mnohdy jsou to chlapi, kteří nikdy neveleli. Myslím, že po měsíci by ale u některých vůbec nebyl problém.

Co jejich schopnosti? Jsou schopný samostatnosti?

Jsou. A hlavně velká výhoda je v tom, že máme ještě větší schopnost improvizace. Oproti profíkům, ten člověk z civilu to bere tak, jak si to ulehčit, ale při tom, aby to bylo efektivně splněno. Samozřejmě jak říkám, všechno je spojené s tím, že se to musí secvičit. Samozřejmě to po pěti dnech nepoznáte. Většinou ty cvičení jsou desetidenní, z toho čtyři dny máte náhradní volna, protože se cvičí na nepřetržitým výcviku a když pak odečtete ještě dva dny lékařskou a vystrojení a vyzbrojení tak jste na výcviku pět dní.

Je možné je srovnávat s profesionály?

Určitě, ale zase až po tom výcviku. Nadšení ještě neznamená, že když bych přijel jako nadšený na cvičení, že bych... No, to prostě nejde.

A jsou nadšený do toho výcviku?

Kdyby byl z toho někdo znechucený, tak už tam nebude. Vždycky tam máte nějakýho negouše. Ale to díky tomu, že není zvyklý na ten stres a když má po třech nebo čtyřech dnech, kdy má střežit muničák nebo cokoli a pak plnit další úkoly, tak jsou psychicky na tom špatně. Ale to je tím, že neprocházejí psychotestama. Spíš mi vadí to, když se něco naplánuje a pak se to změní. Na to nejsme zvyklí.

V čem vidíte nedostatky aktivních záloh?

Menší pochopení mezi profíkama, hlavně velením a náma. My něco chceme udělat, přesně se neví jak a furt se to mění. Ale jinak asi nic. Ale to se pořád vyvíjí. Ted' až se ty jednotky trochu naplní, tak se to vystříbří, že ještě někteří odejdou. Protože někteří lidi odejdou. Přece jenom to zázemí není žádná sláva. Když si vezmu, tak některé prostory se třeba za posledních dvacet let nezměnily. A když si vezmu, že jste třeba na střelnici a ta není vybavená a vy jste tam od rána a nemáte se třeba kam schovat, dojít si na záchod a tak. To jsou takový ty věci, který třeba profesionální armáda chápe, ale záložák to tak nebere. Hlavně tím, že my i máme kontrakty se zahraničníma armádama, tak vidíme, že to jejich zázemí je trošku někde jinde.

Dovedete si představit, že byste měl s AZ pracovat na nějaké skutečné mimořádné události?

Určitě. S tím nemám problém. Navíc my co jsme pod KVV, tak my provádíme úkol samostatně, bez profíků. Ale když jsou zálohy pod útvarama, tak ty pracují s profíkama.

Pojďme se podívat na konkrétní krizové situace. Co třeba povodně? Můžete být nasazeni?

Jasně, že můžeme.

A nemyslíte, že by mohla být problém doba, kterou musí armáda splnit před vaším povoláním, tedy třicet dnů?

Nebyla. Když jsem byl v armádě, tak povodně a potom odstraňování jejich následků trvalo hodně dlouho. Někdy i třeba dva měsíce. Takže by se to stihlo.

A co třeba ostraha státní hranice nebo například jaderné elektrárny Temelín?

Tak to i často cvičíme, takže určitě můžeme být nasazený. Hlavně se takový věci střeží dlouhodobě. Myslím tím teď hranice. S tím Temelínem by záleželo na tom, jak dlouho by se to provádělo. Ale určitě by to taky byla dlouhodobější situace.

Myslíte si, že jsou obecně aktivní zálohy schopné pracovat bez profesionálů?

Určitě, ale určitě zase po nějaké době. Stejně se počítá, že bysme nejdřív měli nějaký ten měsíční stmelovací výcvik, který by byl ukončen certifikací a pak bychom mohl plnit operační úkol.

Rozhovor číslo 3 byl stejně jako předchozí rozhovory zaměřený na vycvičenost aktivních záloh a jejich možné nasazení v rámci mimořádných událostí. Z odpovědí by se dalo vyvodit, že jsou aktivní zálohy naprosto samostatné a dokonale připravené na nasazení při krizových situacích. V rozhovorech byly vedené otázky na povodně a ostrahu státních hranic nebo Jaderné elektrárny TEMELÍN. Pokud by se jednalo o události dlouhodobého charakteru, pak by bylo nasazení reálné. Podle dotazovaného jsou příslušníci perfektně vycvičení pro nasazení při mimořádných událostech. Otázkou ale zůstává, jestli je to skutečně pravda nebo pouze subjektivní názor nadšeného příslušníka aktivních záloh a bývalého vojáka z povolání.

Rozhovor č. 4. s velitelem záchranné čety 151. ženijního praporu

Jak se plánuje výcvik AZ a ZACHR?

Výcvik AZ se plánuje vždycky společně. Zrovna za 14 dní, tady bude výcvik AZ. Když příslušníci AZ přijdou na výcvik, tak mají vždy vstupní prohlídky. Pokud je cvičení

začátkem roku, tak musí i projít školením BOZP. To dále provádíme i před každým výcvikem a je na aktuální výcvik. Toto vše plánujeme my společně s dohovorem velitelem roty AZ. Ten si řekne, co by on sám chtěl a my mu to buď vymluvíme nebo nevymluvíme. S tím, že druhý den mají klasické přezkoušení z tělocviku, dále další druhy školení a na základě požadavku velitele mají ještě pořadovou přípravu. Třetí a čtvrtý den mají s naší rotou společný výcvik. V pátek jsou tzv. výstupky a rozhovor se velitelem útvaru.

Na co je při výcviku kladen největší důraz?

Pořád je kladený důraz na jejich specializaci. Rota AZ je identická jako naše profi záchranná rota. Akorát že oni mají jednu chemickou četou a my máme dvě. Takže hasiči cvičí s hasiči, strojníci UDS se strojníky a například chemici s chemiky. Takže probíhá výcvik s identickými četami. Takto to probíhá, když se jedná o výcvik po odbornostech. Pokud je někde nějaký jiný výcvik, nebo například cvičení RAINBOW, tak to je výcvik, který je přímo záchrannářský a to mi máme program a oni nám pomáhají. Není to tedy klasický výcvik po četách, ale pomáhají nám nasimulovat mimořádné události apod.

Jaký je rozdíl ve vycvičenosti AZ a VZP?

Vojáci z povolání cvičí, nechci říct 365 dní v roce, ale v podstatě neustále, takže to jsou odborníci, kteří mají velkou praxi, zatímco AZ jí mají v podstatě nulovou. Problém vycvičenosti je i v tom, že vojáka z povolání vyšlete na kurz, který například třeba důstojnický, trvá 4 měsíce. Když na něj velitele AZ vyšlete, tak on ho vlastně musí dělat dálkově a potom je to záležitost třeba i na 3 – 4 roky. A to vůbec nemluvíme o řidičácích a strojničácích.

Takže ty AZ můžou mít kurzy dálkově?

Ano, pokud to tak schválí personalista. Teď jsme zrovna řešili, že kurz na KNko je na 3 měsíce, ale oni mohou mít výcvik akorát 5 týdnů, takže až po nějakých třech letech teprve mají kurz na KNko. Oni to cvičení prostě mají přesně dané. Takže jejich vycvičenost je přesně taková, jaká je. Podle mě by mělo být, že by tady měl být velitel roty, zástupce

velitele roty a možná výkoňák, a ono tak k tomu možná spěje, protože podle nových tabulek má mít rota AZ pouze 55 lidí, takže to má být malinká rota, aby se starali pouze o ty zálohy. Třeba já jsem velitel čety, který v současnosti zastupuje velitele roty a vlastně zpracovávám papíry pro výcvik AZ. Takže ta vycvičenost je prostě mizerná.

To je ale prostě problém legislativy. Ono dneska vycvičit, já to pořád dokladuju, je problém. Ke mně přijde mladej kluk, je mu 20 let a on nemá nic. Takže za dva roky si udělá civilní a vojenský céčko, za další dva roky si udělá vojenský éčko, šest let bude jezdit s podvalem, aby se trochu naučil a oni mi ho po třinácti letech vyhodí, aby nedosáhl na výsluhu. Já chci mít odborníka, jako naši kluci. To jsou už starý chlapi, kteří s tím podvalem umí jezdit, a s tím podvalem se nenaučíte jezdit za chvíli. A to není jenom tohle. Mě je třeba vyškolenej KNkář k ničemu, protože já potřebuju, aby s tím uměl, protože to není sranda a to se vůbec nebavím o opravách tý techniky. To je prostě hrozný.

Jinak co se týče jejich výcviku, tak třeba jejich střelby, to je teda slast. To jsou všechno truhláři, tesaři, strojníci, ty přijdou na střelby, mají opravdovou zbraň a chovají se jako malí kluci. Za těma ázetkama aby pořád někdo stál a kontroloval je, protože se tam začnou bavit a obrátí na sebe i zbraň. Takže to je fakt slast. Vojenské návyky to prostě nemá. S tím, že je velkej problém, a to si myslím, že je všude, je tím, že skončila základní vojenská služba.

Jak jsou teda podle vás na tom aktivní zálohy, co se týče nasazení?

No, jsou to prostě kluci, co jsem přišli na týden... No, neumím si představit, že by třeba přišly povodně a oni by měli být nasazení. To prostě ne.

Jak hodnotíte jejich profesionalitu?

Ta je špatná.

A co schopnosti? Jsou aspoň schopný?

Snaživí jsou. Když to takhle vezmu, tak jich teď máme 39, ale nevím přesně, jestli to jsou opravdu všechna tabulková místa.

Je možné je vůbec srovnat s profíkama?

No to určitě ne. Prostě jak říkám. To co sem přijdou, to se naučej. Ale spíš bych je viděl jako třeba pomoc těm našim četám při nějaký ty mimořádný události. Neumím si představit, že by pétéesák, který je sice šikovný, ale přijede mi třeba jen jednou za rok, protože ho po druhý jeho zaměstnavatel nepostil, tak aby mi najel s tím pétésem na podval, to je prostě nemožný.

Jak procentuálně splňují vaše AZ kvalifikační požadavky?

Málo. Mám pocit, že je to tak dvacet procent.

V čem vidíte největší nedostatky u aktivních záloh? V tom čase?

To určitě. Za prvý teda v tý vycvičenosti, že schopnost je vycvičit není dostatečná a z druhý stránky jakoby pořád jsou tady jenom ten měsíc v roce. Tady to zaměstnání záchranáře chce praxi. Ideální by bylo, kdyby každý měl svoji techniku, což oni vlastně nemají vůbec a půjčují si naši. Oni prostě přijdou k nám a my jim půjčujeme naši techniku, akorát je tam náš strojník nebo řidič, pořád je tam ten jeden člověk od nás.

A když bychom si teď vzali různé mimořádné události, pro které je záchranná rota určená, jak by to bylo s jejich nasazením například při povodních?

Tak na povodních si opravdu umím představit maximálně jenom tak to pytlování. Navíc, když si vezmu, že je musíme povolávat měsíc předem, tak by se to ani nestihlo. Takže vlastně nepoužitelný.

A co dekontaminace při nějaké radiační nebo chemické havárii?

Tak tam by se nemohli použít, protože na to nejsou dostatečně vycvičený a hlavně by se to zase nestihlo kvůli těm třiceti dnům.

Takže například na hromadné neštěstí už asi nemá cenu se ani ptát, že?

No to vůbec. Jediný, co si umím představit z hlediska nějaký ty legislativy, je nějaký to střežení. Tam bych ale zase měl strach, aby si s těma zbraněma něco neudělali.

Umíte se představit, že byste měl s ázetkama pracovat na skutečný mimořádný události?

Pokud bych měl mezi nimi profíky, tak určitě.

Takže jediňe ve spolupráci se svýma lidma?

Přesně tak. Jenom spolu s profíkama. Něco jinýho je, když jsme byli v Třeboni a kluci pytlovali, tak to by třeba zvládli, plnit pytle pískem. Ale nějaký profesionální práce, to vůbec. Neumím si představit, že bych někomu z nich dal do ruky motorovku, i když ty papíry na ní má, ale aby porážel deseti kubíkový stromy kvůli vodě, tak to si neumím přestavit.

Když jsou tady na tom cvičení, tak jim velíte vy nebo si oni přivezou svoje velitele?

Oni mají svýho velitele, který je vlastně zástupce velitele roty.

To ano, ale velíte jim teda vy? Například zpracování dokumentace.

To děláme všechno my, ted' jsem například dělal písemnou přípravu na pořadovku. Takže všechno opravdu děláme my. Navíc až přijedou na výcvik, tak hned první den jim budeme tisknout třídnice, které sice mají svoje, ale my jim to musíme vytisknout.

A jejich dokumentaci evidujete vy?

Ano, ta je evidovaná na naší rotě. Veškerá dokumentace musí být u nás.

Pokud bychom to měli nějak shrnout, jaký je tedy váš názor?

Myslím, že nasazení ázetek je v současnosti nereálné. Pouze pokud by se tedy jednalo, jak už jsem říkal předtím, o nějakou pomocnou práci, jako je například pytlování apod. Ale jinak určitě ne.

Poslední rozhovor byl tak jako všechny ostatní zaměřený na výcvik a nasazení na mimořádné události. Příslušníci záchranné roty aktivních záloh by se měli plnohodnotně podílet na odstraňování následků různých krizových situací. Tak jako u předchozích rozhovorů ale bylo zjištěno, že opět narážíme na povolávací lhůtu, která činí 30 dnů a dále na vycvičenost pro mimořádné události, která je na velmi nízké úrovni.

4.5 Návrh řešení

Aktivní zálohy jsou dobrým řešením jako pomoc Armádě České republiky například při řešení a odstraňování následků mimořádných událostí. Možnosti jejich nasazení jsou ale velmi omezené, a to hned z několika důvodů.

Jedním z nich je problematika jejich vycvičenosti. Jak bylo zjištěno při rozhovorech s vojáky profesionální armády, kteří mají spolupráci a aktivními zálohami na starosti, úroveň vycvičenosti je velmi nízká, a to jak z pohledu odborných znalostí, tak i z pohledu praxe. Tento problém je možné vyřešit pouze změnou legislativy.

Jak bylo v práci uvedeno, příslušníci aktivních záloh se nezúčastňují vždy všech plánovaných výcviků. Problém je, že svoji neúčast nemusí dopředu hlásit ani

zdůvodňovat. První změnou by tak měla být povinnost zúčastnit se všech plánovaných výcviků. Výjimkou by měla být pouze pracovní neschopnost či závažné rodinné důvody.

Dále by bylo vhodné změnit podmínky vyplácení finanční odměny, kterou příslušníci aktivních záloh pobírají. Tato odměna ve výši 18 000 Kč za rok, je jim vyplácena, pokud se v daném roce zúčastní nejméně sedmi dnů výcviku. Osobně si myslím, že by bylo mnohem efektivnější, kdyby výše této odměny byla stanovena podle počtu dnů výcviku, kterých se daný příslušník AZ zúčastnil.

Další změnou by mohly podmínky pro vstup do Aktivních záloh. V současné době česká armáda do aktivních záloh přijímá uchazeče se zdravotní klasifikací B a C, tedy sníženou zdravotní klasifikací. Při výcviku či případném reálném nasazení při mimořádné události, to ale může mít negativní vliv na fungování celé jednotky, protože příslušníci AZ se sníženou zdravotní klasifikací nemusejí provádět určité práce, různý druh výcviku či přezkoušení z tělesné přípravy.

5 Diskuze

Když se s příchodem profesionální armády začalo diskutovat o aktivních zálohách, měla Česká republika, potažmo Ministerstvo obrany velké vize a plány. Počátek se týkal Krajských vojenských velitelství, pokračovalo se přes tankovou rotu, až k dalším bojovým útvarům. Aktivní zálohy lákají stále více obyvatel České republiky a na první pohled to vypadá, že se plány plní, a kromě profesionální armády, která plní obrovské množství úkolů jak doma, tak ale i v zahraničí, máme i jakousi pomocnou dobrovolnou jednotku, která se té profesionální stoprocentně vyrovná.

Vzhledem k dnešnímu šíření informací přes média, se můžeme dozvědět, jak se jednotka aktivních záloh podílela například na cvičení RAINBOW, dále se tyto jednotky prezentují na různých akcích pro veřejnost, jako je například akce BAHNA apod. Díky tomu může veřejnost získat dojem, že tzv. ázetka jsou opravdu velmi dobře vycvičení a připravení na pomoc civilnímu obyvatelstvu.

Jaká je tedy realita? Pokud budeme definovat Aktivní zálohy, tak kromě doplnění armády v rámci válečné struktury je jejich hlavním úkolem pomoc armádě při nasazení v rámci mimořádných událostí a získání možných odborníků, které by si jinak armáda nedokázala udržet. Tak zní definice. Pravda je ale taková, že odborníci se do aktivních záloh moc nehrnou a co se týče použitelnosti při mimořádných událostech, tak bude napsáno níže.

Žadatelé jsou do Aktivních záloh nabíráni na základě určitých podmínek a s určitým očekáváním. Základem je být občanem České republiky, starší 18 let a trestně bezúhonný, což samozřejmě všichni uchazeči splňují. Další podmínkou pro vstup je zdravotní způsobilost k výkonu služby. I když by podle zákona měli být uchazeči zdraví, jsou do Aktivních záloh přijímány osoby se sníženou zdravotní klasifikací, kdy mohou mít fyzické zdravotní potíže jako je například vysoký tlak, apod. či dokonce psychické potíže, kdy je žadatel přijat s tím, že při výcviku na něj nesmí být vyvíjený psychický tlak a nesmí být vystaven velké psychické a fyzické zátěži. Jak tedy takový člověk může při nasazení během mimořádné události fungovat například v extrémních podmínkách bez odpočinku s minimem jídla atd.? Pokud takového člověka máme, je jeho použití naprosto nereálné a může být pro danou jednotku naopak přítěží.

Další oblastí je včlenění aktivních záloh k vojenským útvarům. Každý vojenský útvar má svou jednotku Aktivních záloh, která by měla útvar plnohodnotně doplnit. Vojáci z povolání jsou pro plnění úkolů při mimořádných událostech připravováni celoročně. Nejde o to, že by stále dokola stavěli protipovodňové stěny, ty má v gesci Hasičský záchranný sbor, ale připravují se jako řidiči, strojníci, strážníci, velitelé apod. Vojáci, kteří takto fungují bez přestávky jsou svým způsobem sladění a každé narušení novými lidmi, kteří jsou více nadšenci než vojáci, může vojenskou jednotku spíše oslabit než posílit.

Další částí je výzbroj. I přesto, že se na první pohled může zdát, že toto s nasazením při mimořádných událostech nesouvisí, opak je pravdou. Výzbrojí se rozumí jak zbraně, tak ale technika. Techniku, která se při mimořádných událostech používá (ženijní technika) jednotky Aktivních záloh nemají a půjčují si ji na daném vojenském útvaru a v mnoha případech nejsou příslušníci AZ s touto technikou schopni manipulovat. Co se týče zbraní, tak ty jsou velmi důležité při ostraze důležitých objektů nebo státní hranice. Pokud ale těmito zbraněmi například záchranné jednotky AZ nedisponují, nemohou být tedy na takovou mimořádnou událost vysláni.

Největší problém ale spatřuji ve výcviku aktivních záloh pro nasazení při mimořádné události. Když příslušníci Aktivních záloh absolvují základní výcvik následuje poté každý rok šest týdnů výcviku, kde by se Aktivní zálohy měly vycvičit a stát se tak plnohodnotnými jednotkami připravenými na nasazení v rámci mimořádné události.

Jak ale bylo při bližším zkoumání zjištěno, realita je někde jinde. I přesto, že byl vytvořen systém vzniku, fungování či například výcviku aktivních záloh a vše bylo legislativě upraveno, stále má tento systém velké mezery. Je ale možné tyto nedostatky vůbec odstranit? Jak bylo řečeno v jednom z rozhovorů, výcvik řidiče může trvat například až 4 roky, a to jenom proto, že výcvik AZ je omezen pouze na 6 týdnů za jeden kalendářní rok. Do těchto šesti týdnů jsou zahrnuté i vojenské kurzy či řidičská oprávnění, která příslušníci AZ pro výkon své funkce potřebují. Čtyři roky jsou velmi dlouhá doba. Když bude potřeba nasazení aktivních záloh, budou vůbec připravení? Armáda České republiky počítá s možností pomoci Aktivních záloh při mimořádných událostech. Pokud se ale jejich vycvičenost nachází pod úrovní 50%, není přece možné s jejich pomocí vůbec počítat, pokud by se tedy nejednalo o pomocné práce, které nevyžadují žádnou odbornost.

Další problém v použitelnosti aktivních záloh při mimořádných událostech vidím v „civilní stránce“ příslušníků aktivních záloh. Profesionální voják je zvyklý plnit rozkazy. S tím souvisí práce v různých klimatických a povětrnostních podmínkách, nedostatek odpočinku, práce v uniformě, která je ne vždy v souladu s teplotou vzduchu (maskáče a kanady v létě při tropických teplotách), polní způsob stravování atd. Rozdíl mezi vojákem z povolání a příslušníkem aktivních záloh (pokud se nejedná o bývalého vojáka) je obrovský. Pokud dojde k nasazení armády při mimořádných událostech, je jasné, že vojáci splní veškeré úkoly bez jakýchkoliv problémů a jejich velitelé jsou schopni je vést. Jak by tomu ale bylo v případě nasazení aktivních záloh? Byli by schopni samostatné práce a to navíc v nečekaných podmínkách? Trochu se obávám, že ne. Tímto samozřejmě nechci aktivní zálohy nijak snižovat a věřím tomu, že málo zkušeností by se snažili vykompenzovat snahou a nadšením pro danou věc. Osobně si ale nejsem jistá, že by to bylo dostačující.

Pokud bychom neřešili vycvičenost aktivních záloh ani například zdravotní, fyzický a psychický stav příslušníků AZ, tak stále narážíme na problém vyžádání nasazení při mimořádné události. Vzhledem k tomu, že se nasazení AZ vyžaduje 30 dní předem, nedovedu si představit, tak by to mohlo probíhat.

Co třeba povodně? Podle zkušeností z minulých let, povodně jsou většinou velmi rychlé. Vzhledem k tomu, v jakém vztahu jsou koryta řek či pole v okolí obcí, dojde většinou při silném dešti ke stečení velkého množství vody do obydlených oblastí, které jsou touto vlnou zaplavené. Jako první je vždy aktivován Integrovaný záchranný systém, a to zejména Hasičský záchranný sbor. Poté, pokud jeho síly již nestačí, je aktivována Armáda České republiky je schopná být nasazená v řádu několik hodin. Vždy záleží na druhu sil a prostředků, které budou vyslány. Nejkratší doba pro nasazení je 120 minut od aktivace. Za jak dlouho by mohlo dojít k použití záloh? Dejme tomu, že od začátku povodně již uběhlo sedm dní. Vojáci i hasiči již mají vyčerpané lidské kapacity a došlo na potřebu vojenské zálohy. Krajská vojenská velitelství rozešlou povolávací rozkazy a běží lhůta třiceti dnů. Po třiceti dnech se dostaví příslušníci Aktivních záloh (pokud se vůbec dostaví) a začínají se připravovat na nasazení stmelovacím výcvik v délce pěti dnů. Konečně došlo k použití vojenské zálohy. Od vzniku mimořádné události, kterou byla povodeň, uběhlo čtyřicet dva dní. V této době jsou již pravděpodobně odstraněné i poslední zbytky následků této katastrofy.

Jak by tomu mohlo být například při mimořádné události, kterou by mohla být další migrační vlna a uzavření státní hranice České republiky? Vláda by rozhodla, že nelegální migrace je již neúnosná a je potřeba uzavřít a hlídat státní hranici. Jako první je aktivována Armáda České republiky a Policie České republiky. Na tzv. zelené hranici se vybudují zátarasy vytypovanými místy procházejí pěší hlídky a projíždějí motohlídky. I když se to nezdá, tak česká hranice má délku 2326,87 km. Pokud bychom chtěli hranice střežit, je jasné, že brzy dojdou kapacity jak armádě, tak hlavně policii. Proto budou povolány zálohy. Opět máme lhůtu třiceti dnů na povolání záloh a následných pět dnů výcviku. Poté mohou být příslušníci Aktivních záloh nasazeni. V tomto případě není problém čas, tak jako u předchozí mimořádné události. Problém je ve vycvičenosti, zdravotním stavu a v legislativě. „Záložáci“ musejí perfektně ovládat zbraň a musí znát pravidla strážní služby. Pokud se ale během roku účastnili pouze jednoho cvičení, které jak bylo z provedených rozhovorů vyhodnoceno, trvá cca tři dny, není možné, aby takové znalosti měli. Osobně pochybuji o tom, že by někdo doma po večerech studoval jen tak pro zajímavost strážní pravidla. Dále tu máme zdravotní stav. Při takových to akcích, se hlídky střídají při různých intervalech, většinou se jedná o 12 – 24 hodin a to za jakéhokoliv počasí. Jsou na to ale příslušníci AZ opravdu připraveni. Co když mají sníženou zdravotní klasifikaci a musí například pravidelně odpočívat či být jenom v teple? Takového člověka použít nemohu. A co legislativa? Z jakého důvodu byla zmíněna? Příslušníci Aktivních záloh nemají povinnost se takového nasazení účastnit. Tato problematika není legislativně upravena. Proto se může stát, že Vláda vyšle na pomoc armádě a policii pomoc ve formě Aktivních záloh, nikdy ale není jisté, že tato pomoc opravdu dorazí a není tedy možné s ní jakýmkoliv způsobem kalkulovat.

Stejným způsobem je možné diskutovat nad dalšími typy mimořádných událostí, které mohou v České republice nastat. I přesto, že je použití Aktivních záloh jedním z jeho základních úkolů a zálohy jsou určeny spíše pro odstraňování následků mimořádné události, je jejich nasazení v podstatě nereálné.

Jak bylo v této práci již několikrát zmíněno, pokud nedojde ke změně legislativy, ke zlepšení situace rozhodně nedojde.

Závěr

Aktivní zálohy jsou v posledních několika letech velmi často zmiňované téma. Jedná se o jednotky civilních obyvatel, které jsou určitým způsobem vycvičené pro potřeby Armády České republiky, a to zejména jako pomoc při mimořádných událostech. Tyto jednotky by měly být schopné plnohodnotně doplnit stavy armády, pokud by bylo potřeba.

Cílem práce bylo zhodnocení využitelnosti aktivních záloh ozbrojených sil pro řešení různých typů mimořádných událostí. Údaje byly zjišťovány zejména z platné legislativy, která se problematikou aktivních záloh zabývá, a dále byly provedeny rozhovory s vojáky z povolání, kteří mají výcvik Aktivních záloh na starosti. Podle legislativy vyplývá, že výcvik aktivních záloh probíhá 42 dní v roce. Po bližším zkoumání interních vojenských dokumentů ale bylo zjištěno, že tento výcvik trvá ve skutečnosti pouze 18 dní a to ještě ne pro všechny příslušníky AZ, protože někteří se účastní vojenských kurzů, popř. absolvuje pouze jeden ze sedmi týdnů v roce, což jsou ve skutečnosti pouze tři výcvikové dny.

Bakalářská práce měla odpovědět na otázku: Jsou aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky připravené pro nasazení sil a prostředků při mimořádných událostech? Podle výsledků, které jsem získala při zkoumání interních dokumentů a při provedených rozhovorech jsem došla k závěru, že aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky v žádném případě nejsou připravené pro nasazení sil a prostředků při mimořádných událostech. Jediná možnost nasazení, kterou připouští profesionální vojáci je pouze nasazení jako pomocné síly, ale určitě ne nasazené jednotky jako odborníků.

Seznam použité literatury

AGENTURA PERSONALISTIKY AČR, ODBOR DOPLŇOVÁNÍ PERSONÁLU. *Jak se stát vojákem v záloze* [online]. [cit. 4.3.2019]. Dostupné z: <<https://kariera.army.cz/vojak-v-zaloze>>.

AKTIVNÍ ZÁLOHA: *Průvodce vojáka v záloze vojenskou činnou službou* [online]. [cit.12.11.2018]. Dostupný z: <<https://www.securitymagazin.cz/security/armada-chce-zdvojnásobit-pocet-aktivnich-zaloh-dostanou-i-pistoli-na-doma-1404059074.html>>

AKTIVNÍ ZÁLOHA: *Historie a vývoj Aktivní zálohy AČR* [online]. [cit.12. 3.2018]. Dostupný z: <<http://www.aktivnizaloha.army.cz/jednotky-az>>

BURIAN, Tomáš. (2012). *Aktivní záložník v české realitě*. Diplomová práce. Brno: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Institut mezioborových studií. Vedoucí práce Zdeňka Vaňková.

ČESKÁ TELEVIZE: *Postavit hradbu. V Libavé začalo největší cvičení aktivních záloh v historii* [online]. [cit.3. 23.2019].

Dostupný z: < <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1713100-postavit-hradbu-v-libave-zacalo-nejvetsi-cviceni-aktivnich-zaloh-v-historii?fbclid=IwAR3xawO8VFpZ9YyhEhDWem0xTHQRaj00pb5WkWAWLEIwPE2AUo-PFaZ5B3o>>

HEINZ, Ivo. (2019). *Záložníci pod lupou* AReport 3/2019, s. 26-27

HENDL, Jan. (2005). *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál. 1. vydání. 408 stran. ISBN 80-7367-040-2.

HRUŠKA, Tomáš. (2016). *Aktivní záloha České republiky – Současnost a perspektivy* Vojenské rozhledy 2/2016, s. 118-124

Interní dokument Odborné pokyny pro plán 151. žpr na rok 2019

Interní dokument Plán 15. žp na rok 2019

Interní dokument Plán 151. žpr na rok 2019

Interní dokument Tabulkové počty AZ

KUTHAN, Pavel J. *Historie a vývoj Aktivní zálohy AČR* [online]. 2.6.2015 [cit.12. 3.2018]. Dostupné z:

<<http://www.aktivnizaloha.cz/index.php/rozcestnik/clanky/aktivni-zaloha/historie-a-vyvoj-az?showall=&limitstart=>>

MINISTERSTVO OBRANY. (2012). *Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany. Dostupné z:

<<http://www.aktivnizaloha.cz/index.php/rozcestnik/clanky/aktivni-zaloha/koncepce-az>>.

MINISTERSTVO OBRANY. (2015). *Koncepce výstavby armády České republiky 2025*.

Praha: Ministerstvo obrany. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve__ejn___verze.pdf>.

Normativní výnos ministerstva obrany 40/2009

Normativní výnos ministerstva obrany 54/2016

Normativní výnos ministerstva obrany 59/2017

Rozkaz Ministra obrany 22/2016

Rozvrh zaměstnání Záchrané roty AZ 151. ženijního praporu od 25.3.2019 do 31.3.2019

Rozvrhy zaměstnání Záchrané roty 151. ženijního praporu od 1.1.2019 do 31.3.2019

SECURITY MAGAZÍN: *Armáda chce zdvojnásobit počet aktivních záloh* [online]. [cit.1. 25.2019]. Dostupný z: <<https://www.securitymagazin.cz/security/armada-chce-zdvojnásobit-pocet-aktivnich-zaloh-dostanou-i-pistoli-na-doma-1404059074.html>>

Směrnice náčelníka Generálního štábu Armády České republiky k organizaci logistické podpory aktivních záloh

Vojenský předpis Ogr-2-1

Zákon 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Zákon 221/1999 Sb., o vojácích z povolání ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Zákon 294/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Zákon 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Zákon 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Příloha č. 1 Grafický plán vojenských cvičení AZ na rok 2019 u 15. žp

Kontrolní činnost	15. žp záchranná rota AZ 151. žpr				ÚTVAR
	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen
	28.-31. (2) kurz AZ170				
25.	22. (PBU) Piet. akt štkpt. Morávek		25.-31. (28) Výcvik po odbornostech		
13., 14.	18. (3) Mezinárodní stř. soutěž Rezerva 2019 (Jince)	21. (1) Rada velitelů AZ	13.-19. (3) Výcvik lezení u 153. žpr	13.-26. (25) Rainbow 2019 + KPV	
24.				24.-30. (28) KPV Boletice	
9.			9.-22. (1) Výcvik po odbornostech	9. (PBU) Piet. akt štkpt. Moráv	
15., 21.	4.-6. (3) Mezinárodní stř. soutěž o pohár		14.-20. (3) Výcvik lezení u 153. žpr	21.-27. (24) KPV Boletice	
					12. (1) Rada velitelů AZ

Příloha č. 2 Fotografie z výcviku AZ

Seznam použitých zkratek

AČR	Armáda České republiky
AZ	Aktivní zálohy
IZS	Integrovaný záchranný systém
KN	Kolový nakladač
MU	Mimořádná událost
PIO	Prostředky individuální ochrany
PozS	Pozemní síly Armády České republiky
SaP	Síly a prostředky
VeV-VA	Velitelství výcviku Vojenské akademie
ZHN	Zbraně hromadného ničení